

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ Й НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ
ТА ДИЗАЙНУ
Факультет дизайну
Кафедра графічного дизайну

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Розробка ілюстрацій та дизайн авторської книги «Сад чудесних квітів»

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Спеціальність 022 Дизайн

Освітня програма Графічний дизайн

Виконала: студентка групи БДг2-21

Султан А.В.

Наукова керівниця: докт. мист., проф.

Скляренко Н.В.

Рецензентб д.т.н., проф..

Пашкевич К. Л.

Київ 2025

АНОТАЦІЯ

Султан А.В. Розробка ілюстрацій та дизайн авторської книги «Сад чудесних квітів». — Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 022 Дизайн. Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, 2025.

У кваліфікаційній роботі розроблено ілюстрації до авторської книги «Сад чудесних квітів»; здійснено верстку сторінок та підготовку продукту до друку. Досліджено історію та визначено особливості ілюстрування дитячої літератури. Сюжет та розвиток подій казки «Сад чудесних квітів» відображено в фантазійних ілюстраціях, стиль яких базується на синтезі спрощених форм та текстур. Композиція зображень ґрунтується на принципах дизайну, а відбір подій для ілюстрування здійснено з урахуванням їх сюжетної цінності.

Книгу орієнтовано на дитячу аудиторію віком від шести років, а також на дорослих, які прагнуть розширювати кордони своєї уяви.

Ключові слова: *авторська книга, казка, ілюстрація, дизайн, сюжет, персонаж, магія, дитяча література, візуальна розповідь.*

ABSTRACT

Sultan A. Development of illustrations and design of the author's book «The Garden of Miraculous Flowers». — Manuscript.

Qualification work for the bachelor's degree in specialty 022 Design. Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, 2025.

In the qualification work, illustrations for the author's book «The Garden of Miraculous Flowers» were developed; page layout and preparation of the product for printing were carried out. The history and peculiarities of illustration of children's literature were researched. The plot and development of the events of the fairy tale «The Garden of Miraculous Flowers» are reflected in fantasy illustrations, the style of which is based on the synthesis of simplified forms and textures. The composition of the images is based on the principles of design, and the selection of events for illustration is based on their story value.

The book is aimed at children aged six and older, as well as adults who want to expand the boundaries of their imagination.

Keywords: *author's book, fairy tale, illustration, design, plot, character, magic, children's literature, visual storytelling.*

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ІЛЮСТРАЦІЯ ЯК МЕТОД ОПОВІДІ	10
1.1. Історія виникнення книжкової ілюстрації в наукових дослідженнях	10
1.2. Синтез зображення й тексту як спосіб покращення сприйняття інформації.....	20
1.3. Ілюстрація в дитячій літературі та її значимість	22
Висновки до розділу 1.....	26
РОЗДІЛ 2. ПРОЄКТНИЙ АНАЛІЗ ІЛЮСТРАЦІЙ У СУЧАСНІЙ ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ	28
2.1. Види книжкової ілюстрації.....	28
2.2. Роль вікової категорії у розробці книжкових ілюстрацій.....	38
2.3. Стили ілюстрації та їх вплив на сприйняття історії.....	42
2.4. Процес розробки персонажів у контексті тематики розповіді.....	51
2.5. Особливості ілюстрування сучасної дитячої літератури.....	57
Висновки до розділу 2.....	63
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА АВТОРСЬКОЇ КНИГИ «САД ЧУДЕСНИХ КВІТІВ»	65
3.1. Концепція всесвіту казки «Сад чудесних квітів».....	65
3.2. Дизайн персонажів.....	66
3.3. Розробка ілюстрацій до казки «Сад чудесних квітів».....	71
3.4. Вибір шрифтів та робота з текстом.....	75
3.5. Компонування тексту та ілюстрацій на сторінках книги «Сад чудесних квітів».....	76
Висновки до розділу 3.....	79
ВИСНОВКИ	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	84
ДОДАТКИ	89

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасну епоху цифрових технологій, коли розвиток мультимедійних засобів щороку збільшує темп, візуалізація посідає провідне місце у сприйнятті та викладенні інформації. Візуальний контент домінує в комунікації, розвагах, навчанні та культурному житті. Ілюстрація як форма візуалізації є невід'ємним компонентом не лише цифрового середовища, а й традиційних медіа, зокрема, книжкової продукції, коміксів, комп'ютерних ігор тощо.

В умовах зростаючого впливу Інтернету, соціальних мереж та відеоформатів на формування читацьких звичок, актуалізується проблема збереження інтересу до книжкової культури. Особливо це стосується дитячої аудиторії, для якої важливо забезпечити не лише змістовне, а й естетично привабливе подання літературного матеріалу. Саме ілюстрація в дитячих книжках сприяє формуванню читацької зацікавленості, розвитку уяви, емоційного інтелекту та естетичного смаку дитини.

Ілюстрування авторської книги «Сад чудесних квітів», розрахованої на дитячу аудиторію, є важливим етапом у процесі її популяризації. Казка розповідає захоплюючу історію про фантастичну планету, населену рослинами, які долають труднощі та борються за своє майбутнє. Оскільки тематика й концепція твору мають фентезійний характер, ілюстрації відіграють ключову роль у формуванні відповідного уявлення дитини про чарівний світ книги.

Мета дослідження. Метою роботи є дослідження сучасних тенденцій у сфері розробки ілюстрацій для дитячих літературних видань та виявлення ефективних художніх засобів, що сприяють зацікавленню малечі.

Завдання дослідження. Завданням дослідження для досягнення поставленої мети є:

- проаналізувати історичні аспекти розвитку ілюстрації;
- дослідити стандарти розробки дитячої ілюстрації;
- проаналізувати особливості творчості сучасних ілюстраторів;

- розробити серію ілюстрацій до казки «Сад чудесних квітів»;
- розробити дизайн та здійснити оформлення дитячого книжкового видання «Сад чудесних квітів».

Об'єктом дослідження роботи є ілюстрація дитячої книги як вид графічного мистецтва.

Предметом дослідження виступають особливості створення ілюстрацій та принципи верстка дитячої книги.

Методи дослідження. У ході дослідження було використано низку методів, кожен з яких забезпечив реалізацію певних дослідницьких завдань, а саме: метод аналізу, порівняльний метод, метод інтерпретації, візуальний аналіз та метод спостереження.

Основним став метод історичного аналізу, який забезпечив ґрунтовне вивчення ілюстрації на різних етапах її еволюції. Цей метод допоміг виявити ключові особливості та закономірності у формуванні ілюстрації як супроводу до текстового матеріалу. Порівняльний метод використовувався для зіставлення різних стилістичних підходів і способів подачі зображень у роботах різних авторів, що дало змогу виявити спільні риси та відмінності у візуальній мові ілюстраторів. Метод інтерпретації сприяв виявленню змістових та художніх особливостей графічних робіт, а також глибшому розумінню авторського задуму в контексті загального наративу літературного твору. Візуальний аналіз та метод спостереження стали провідними на етапі створення візуальної бібліотеки референсів, використаних у практичній частині даної кваліфікаційної роботи.

Елементи наукової новизни одержаних результатів. У роботі реалізовано авторський підхід до створення фентезійної ілюстрації для дитячої літератури, що враховує вікові особливості сприйняття, жанрову специфіку та принципи графічної виразності; розроблено комплекс оригінальних ілюстрацій до дитячої казки «Сад чудесних квітів».

Практичне значення одержаних результатів. Практична цінність дослідження полягає у створенні ілюстрованої дитячої книги, що відповідає

сучасним естетичним та інтелектуальним потребам дитячої аудиторії. У контексті сучасного культурно-педагогічного розвитку України розширення асортименту якісної дитячої літератури набуває особливого значення. Збільшення національного книжкового простору, що відповідає потребам юних читачів, є важливою складовою популяризації культури читання.

Апробація результатів дослідження. Апробація результатів дослідження здійснювалася шляхом участі в Genesis Design Hackathon (Київ, 13.04.2024), під час якого було представлено командний проєкт «Skillio: Soft Skills Training App» (рис. Б.1 – рис. Б.2). Участь у заході підтверджена відповідним сертифікатом (рис. Б.3).

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (45 позицій) та додатків. Обсяг текстової частини 89 сторінок, додатків – 9 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ІЛЮСТРАЦІЯ ЯК МЕТОД ОПОВІДІ

1.1. Історія виникнення книжкової ілюстрації в наукових дослідженнях

Ілюстрація відіграє важливу роль у структурі книжкового видання та є одним із видів графічного мистецтва. Ілюстрації виконують подвійну функцію в книжках: з одного боку, вони є самостійними творами мистецтва, а з іншого — частиною художньої концепції книги; беруть участь в оформленні як внутрішнього візуального змісту, так і обкладинки видання. Ілюстрації не лише супроводжують текст, а й взаємодіють з ним, поглиблюючи смислове сприйняття та візуальну комунікацію з читачем [44].

Термін «ілюстрація» має глибоке історичне коріння: його витoki сягають латинського слова «*illustratio*», що первісно означало «просвітлення» та «роз'яснення». Однак явище ілюстрації виникло ще задовго до того, як було сформульовано сам термін у його сучасному розумінні. Ще до появи писемності зображення виконували функції, ідентичні тим, які приписують практиці ілюстрування сьогодні: вони пояснювали, уточнювали, доповнювали або супроводжували певні ідеї, події чи уявлення в оповідній формі [32].

Однак багато артефактів, що репрезентують ілюстровані тексти, створені в доантичний період, — ним вважаються 4000—1000 рр. до н.е., зокрема в Стародавній Греції, Китаї та Римі, не збереглися до наших днів через природну крихкість матеріалів, з яких вони були виготовлені [22]. Відносна ж довговічність папірусу в умовах сухого клімату, а також практика утримування текстів шляхом їхнього поховання в гробницях сприяли збереженню значної кількості ілюстрованих джерел саме такого типу — у цьому контексті Давній Єгипет постає як один із перших прикладів систематичного використання ілюстрацій для супроводу текстової інформації [22].

Так звана «Єгипетська Книга мертвих» не є книгою у традиційному розумінні, а репрезентує корпус папірусних сувоїв, створених у період Нового

царства (бл. 1550—1077 рр. до н.е.) та вкладених до поховальних комплексів як елемент ритуального супроводу померлих [6]. У давньоєгипетській традиції ці тексти були відомі під назвою «Книга Виходу вдень», і не становили цілісного, стандартизованого тексту. Кожен сувій являв собою індивідуально сформовану добірку письмових та ілюстрованих магічно-релігійних «формул» (рис. 1.1), обраних із канону приблизно двохсот поетичних заклинань, що функціонували як інструкції для безпечного переходу душі до потойбічного світу [6].

Рис. 1.1. Книга мертвих для співачки Амона Науні, бл. 1050 р. до н.е.

URL: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/548344>

Ілюстрації у Книзі мертвих являють собою складні та багатобарвні (на той час) зображення, що супроводжують давньоєгипетські заупокійні тексти «магічного характеру», призначені для забезпечення вдалого переходу померлого до потойбічного світу. Вони візуалізують сцени з загробного життя, зокрема зважування серця, зустріч із божествами та подорожі через Дуат — підземний світ. Такі зображення мали не лише символічну функцію, а й слугували активним компонентом самого ритуального тексту, сприяючи його магічній дієвості в «загробному світі» [6].

Книга мертвих створювалась у формі папірусних сувоїв, оформлених високоякісними кольоровими ілюстраціями. Через високу вартість виготовлення ці тексти були доступні переважно представникам заможних і високостатусних верств єгипетського суспільства [37].

Залежно від матеріального становища, замовник міг придбати вже підготовлений папірус із залишеними порожніми місцями для внесення імені, або ж заплатити за розробку індивідуального екземпляра, що створювало можливість вибору специфічних заклинань і супровідних ілюстрацій відповідно до власних релігійних уявлень та очікувань щодо загробного існування [6].

Таким чином, первинна функція ілюстрацій у текстах полягала насамперед у їхній ритуально-практичній ролі, а не в естетичному оздобленні.

Наступним періодом, коли ілюстрацію було помічено в якості супроводу до тексту, став період античності (приблизно 1000—400 рр. до н.е.). Найчастіше ілюстрація з'являлася в грецьких та римських наукових текстах, зокрема медичних трактатах, де ілюстрували описані в сувоях лікарські рослини або процедури. Водночас варто зазначити, що в епоху античності ілюстрація ще не набула широкого застосування — вона використовувалася обмежено й зустрічалася дуже рідко [6].

Один із найважливіших етапів у розвитку книжкової ілюстрації припадає саме на період Середньовіччя (800—1400 рр.). Тоді вперше з'явилися ілюстровані рукописні книги, які називають ілюмінованими (від лат. *illumino* — освітлюю, роблю яскравим, прикрашаю) манускриптами [27]. У цей час виготовлення книг відбувалося вручну, переважно в монастирях. Майстри та переписувачі ретельно працювали над кожною сторінкою: спочатку заповнювали їх текстом, а потім прикрашали різними декоративними елементами [27].

Ілюстраціям почали надавати особливу увагу. Вони часто описували сцени зі Святого Письма, епізоди з життя Ісуса Христа, багатьох святих та події в християнській церкві загалом. Такі зображення мали не лише художню цінність, а й слугували засобом навчання. Оскільки багато людей у той час не

вміли читати, ілюстрації давали змогу зрозуміти зміст книги та релігійні послання, які вона містила. Ілюстрації також використовувалися як візуальні підказки для молитви або як допомога у зосередженні під час духовних практик [6].

Манускрипти зазвичай оздоблювалися не лише малюнками, а й декоративними рамками та орнаментами. Тексти в них виділялися великими початковими літерами — на початку кожного параграфа чи сторінки, — які відрізнялися кольором і формою. Для цього найчастіше використовувалися яскраві, насичені фарби та навіть золото, що надавало книзі розкішного вигляду.

Якщо ж в оформленні рукопису використовували золото, його наносили у вигляді тонкого шару (сусального золота) на спеціально підготовлену поверхню або у вигляді порошку, розчиненого в рідині. Після цього майстри додавали фарби різних кольорів, виготовлені з мінеральних і рослинних пігментів. На завершальному етапі ілюстратори могли обводити малюнок тонким чорним контуром, щоб зробити краї золота та фарб чіткішими [6].

Більшість матеріалів для створення фарб можна було знайти в межах місцевості, однак науковці зазначають, що деякі особливо цінні пігменти привозили здалеку. Наприклад, для отримання насиченого синього кольору використовували дорогоцінний камінь лазурит, який у середньовічну епоху добували лише на території сучасного Афганістану. Це свідчить про торговельні зв'язки монастирських і міських майстерень з віддаленими регіонами [6]. Створення одного такого манускрипту могло тривати роками, і тому вони були дуже дорогими й доступними лише для монастирів, церков або заможних людей.

Одним із найвідоміших прикладів ілюстрованої середньовічної книги українського походження є Остромирове Євангеліє (1056—1057 рр.). Цей рукопис є однією з найдавніших збережених пам'яток писемності Київської Русі й вирізняється багатим художнім оформленням. Він містить яскраві ілюстрації — мініатюри, — серед яких зображення святих (рис. 1.2), сцени з

життя Ісуса Христа та орнаментальні ініціали, що гармонійно супроводжують текст. Створене на пергаменті, Остромирове Євангеліє має значну культурну та історичну цінність як з літературної, так і з мистецької точки зору [43].

Рис. 1.2. Мініатюра святого Луки з Остромирового Євангелія.

URL: https://de.m.wikipedia.org/wiki/Datei:Ostromir_luke.jpg

Варто зазначити, що термін «мініатюра» походить від французького «miniature», яке, у свою чергу, має латинське коріння — «minium» (червона фарба), якою в давнину прикрашали манускрипти. Сьогодні цим терміном позначають невеликі зображення, які характеризуються вишуканою технікою виконання, незалежно від матеріалу, на якому їх зображено [43].

Винайдення друкарства наприкінці 1300-х років і його поширення у 1400-х дозволило легше відтворювати тексти й зображення разом. Це дало змогу краще й точніше передавати ідеї, ніж за допомогою лише усного мовлення чи рукописного тексту. Зображення передавали технічні знання наочно й зрозуміло. Вони мали вплив як у публічному просторі, так і під час приватного читання, і допомагали людям із різних соціальних верств однаково сприймати важливу інформацію [30].

Друкарство зробило знання доступнішими для людей різного походження, незалежно від місця чи часу. Заможна ж верства прагнула напряду співпрацювати з найвідомішими митцями, адже картини чи книги, створені такими художниками, підкреслювали їхній високий статус. Вони зміцнювали авторитет церкви або держави й водночас надихали глядачів [30].

Ілюстровані книги середньовічного періоду є цінним джерелом не лише для історії мистецтва, а й для вивчення духовного життя, культури та світогляду тогочасного суспільства. Кожна така книга — це не просто текст, а цілісний мистецький об'єкт, у якому текст і зображення тісно взаємодіють і доповнюють одне одного. Саме в період Середньовіччя ілюстрація почала набувати таких форм та функцій, які вона має й у сучасності.

У період пізнього Відродження (бл. 1520—1600 pp.) люди стали чіткіше розмежовувати справжнє мистецтво та звичайне ремесло. Художники, такі як Леонардо да Вінчі, Мікеланджело та Рафаель, створювали розкішні твори для церков, які вражали не лише своєю красою, а й складністю та якістю їх виконання. Таких художників цінували вище за звичайних ремісників, а їх роботи мали як естетичну, так і символічну цінність. Їхня майстерність здавалася настільки видатною, що багато хто вважав їхні таланти майже божественними [30].

Найчастіше на ілюстраціях періоду Відродження зображували релігійні сцени, орнаменти та ініціали, лікарські рослини, астрономічні схеми, міфологічні та історичні події, а також, дещо рідше, звичайні сцени з повсякденного життя.

Оскільки рослини здавна використовували в медицині, ілюстрації з ними ставали все більш поширеною практикою. До XVI століття ботаніка ще не була окремою наукою, вона вважалася частиною медицини. Люди створювали спеціальні книги з малюнками лікарських рослин, щоб легше було їх впізнавати. Спочатку це були рукописні книги, але завдяки друкарству з'явилася можливість більш масово поширювати їх зображення та інформацію про них [6].

Старі травники (так називали ці довідники) багато разів переписували й перемальовували, через що зображення ставали дуже умовними й вже мало нагадували справжні рослини. Навіть перші друковані видання, зокрема «Сад здоров'я» (рис. 1.3) — приблизно 1500 рік, — продовжували цю традицію — малюнки в них створювали не з натури, а копіюючи ще давніші джерела [6].

Рис. 1.3. Сторінка з «Сад здоров'я — Джерело здоров'я» (Травник).

URL: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/343820>

Наприкінці епохи Відродження художнє оформлення почали поєднувати з друкованими виданнями. Ілюстрації допомагали тим, хто не вмів читати, зрозуміти зміст книги, а для вже освічених робили його більш глибоким.

Одним з друкарів епохи Відродження став італієць Альдус Мануцій, який у 1502 році видав «Пекло» Данте з доданими гравюрами (рис. 1.4). Мануцій став першим друкарем, який стежив за правильністю граматики, дотримувався чітких правил орфографії та впровадив системне використання великих літер. Його підхід був новаторським для свого часу, адже раніше тексти не відповідали конкретним філологічним принципам [16].

Мануцій прагнув до мовної точності й однорідності, що мало велике значення для розвитку друкарства та збереження літературної спадщини. Тому

не дивлячись на те, що ілюстрації мали велику цінність в його друці, вони не були головним акцентом його видань — Альдус Мануцій прагнув, у першу чергу, до передачі знань, і тому уникав надмірного декорування текстів [16].

На початку XVIII століття внаслідок стрімкої урбанізації та зростання населення європейських міст соціальні класи почали тісно перетинатися та взаємодіяти між собою, що сприяло посиленню суспільного напруження. Це зумовило зміщення уваги в мистецтві та літературі до тем соціальної нерівності та морального занепаду [29].

Рис. 1.4. Ілюміноване «Пекло» Данте, надруковане Альдусом Мануцієм.

URL: <https://lostprofile.tumblr.com/post/120991059609/500-years-of-aldus-manutius-february-marked-the>

Важливу роль у цьому процесі відіграв англійський художник і гравер Вільям Хогарт, чия творчість на початку 1700-х років стала реакцією на соціальні трансформації, спричинені розвитком міського індустріального життя. Його серії гравюр, зокрема «Прогрес блудниці» (A Harlot's Progress — рис. 1.5) та «Прогрес граблів» (A Rake's Progress), репрезентують приклади наративного мистецтва, в яких послідовність зображень з мінімальним

текстовим супроводом виконує повчальну функцію — це також вважалося дещо комічним [29].

Твори Хогарта не лише заклали основи для масового поширення гравюри як доступного «медіа», а й утвердили сатиричний малюнок і політичну карикатуру як самостійні жанри. Таким чином, його спадщина розглядається як важливий етап у формуванні культури ілюстрації в сучасному світі.

У цей період також почалося видавництво дитячих «книжок» — маленьких і дешевих буклетів, які продавали на вулицях Англії. Це робили торговці, яких називали «хлопчаками» — вони продавали різні речі, зокрема й прості книжечки з казками та байками. Ці книжки були ілюстровані примітивними гравюрами й мали низьку ціну, тому батьки часто купували їх для своїх дітей [29].

Рис. 1.5. «Прогрес блудниці», аркуш 3: Блудницю заарештовують у її спальні. URL: <http://www.william-hogarth.de/HarlotsProgress.html#Harlot3>

Ці брошури пропонували широкий спектр популярного на той час друкованого матеріалу, призначеного для простого читача. Їхній зміст охоплював різноманітні жанри — від драматичних розповідей про помсту, злочини та вбивства до дидактичних і псевдонаукових посібників, таких як

тлумачення снів, прикмет або значення родимок. Важливою особливістю цих видань було включення ксилографій — дереворитних ілюстрацій, форму яких вирізали вручну, — вони візуально доповнювали текст і підвищували привабливість видання для читача (див. рис. 1.6). Попри технічну примітивність виконання, ці зображення відігравали важливу роль у засвоєнні змісту, особливо для малограмотної аудиторії [17].

Після 1910 року в друкованій продукції почали відбуватися важливі зміни. У Європі та Америці журнали почали виходити з яскравими, різнокольоровими обкладинками, що значно підвищило їх візуальну привабливість. Книжкові видання також зазнали оновлення: з'явилися обкладинки з тисненням і фольгуванням, а ілюстрації всередині друкувалися в кольорі на якісному крейдованому папері. Такі покращення супроводжувалися розширенням і вдосконаленням мереж розповсюдження медіа-матеріалів, що зробило ілюстровані видання доступними для широкого загалу [31].

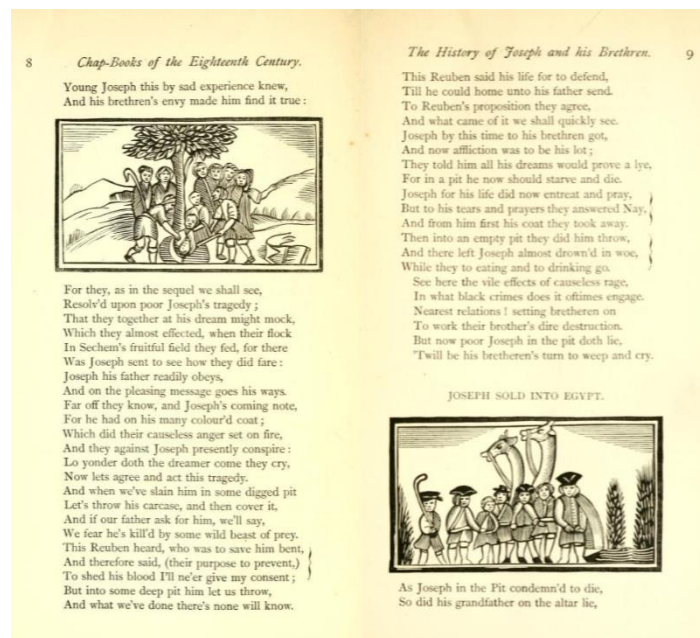

Рис. 1.6. Брошура з ілюстраціями. Джон Ештон, 1882 рік, Лондон.

URL: <https://publicdomainreview.org/collection/chapbooks-of-the-eighteenth-century-1882>

Журнали охоплювали різноманітну тематику. Серед них були інформаційні, сімейні, жіночі, дитячі, літературні, мистецькі, сатиричні, політичні та гумористичні видання. Широко розповсюджувалися й комікси у газетах. Ілюстрація стала невід'ємною частиною масової культури та щоденного візуального досвіду [31].

У період після 2000 року почалося поступове зростання книжкового ринку. Особливо стрімко розвивається сегмент дитячої літератури. Щороку з'являється все більше нових видань, орієнтованих на різні вікові групи [4].

В Україні важливе місце у видавничому процесі займають переклади зарубіжної літератури. До читачів надходять як класичні твори, так і книжки сучасних іноземних авторів [12].

Водночас активізується публікація творів сучасних українських письменників. Зростає зацікавлення національною літературою, формуються нові імена в літературі, нові стилі та творчі напрями. Це сприяє розширенню жанрового й тематичного різноманіття українського книговидання [12].

На тлі цих змін активно розвивається сучасна книжкова графіка. Ілюстрація вже не лише декоративний елемент, а важливий засіб художнього вираження та комунікації з читачем. Зростає роль візуального оформлення у сприйнятті книги як цілісного продукту. Сучасні ілюстратори шукають нові підходи, експериментують із техніками, стилями та жанрами, створюючи оригінальні та виразні образи.

1.2. Синтез зображення й тексту як спосіб покращення сприйняття інформації

У сучасному інформаційному просторі візуалізація контенту стає майже необхідною. Це пов'язано з активним використанням зображень, графіки, ілюстрацій, анімацій та відео як основних засобів комунікації в різних сферах — у друкованих медіа, на упаковках, у моушн-дизайні та особливо в Інтернеті. Візуальний контент виконує не лише функцію привернення уваги, а й

ефективно передає зміст, створює емоційний зв'язок із аудиторією та підсилює вплив тексту [5].

Поєднання зображень і тексту у цифрових медіа має особливу силу. Така взаємодія створює глибший когнітивний ефект: зображення викликає емоції, а текст надає зміст. У соціальних мережах до цього додається ще й звук, що посилює залучення користувачів і сприяє формуванню звичок або навіть залежності.

Через це все частіше говорять про явище «кролячої нори» в соціальних мережах, коли короткі медіаформати — зображення з підписами чи відео — захоплюють увагу та змушують користувача безперервно споживати контент. Алгоритми платформ сприяють цьому процесу: вони автоматично пропонують подібні матеріали та запускають нові відео, знижуючи ймовірність перерви [42].

У цьому контексті важливим стає грамотне поєднання зображення й тексту, що виконує не лише комунікативну функцію, а й утримує увагу, впливає на емоції та поведінку аудиторії. Різні типи зображень по-різному впливають на сприйняття інформації, а отже, на її засвоєння, поширення, а також на формування пам'яті, суджень і дій споживача.

Зображення ефективно привертають увагу. За результатами досліджень із відстеження руху очей, повідомлення із зображеннями краще помічаються й довше утримують увагу, ніж ті, що не мають зображень. Такі повідомлення частіше поширюють та репостять. Тому інформаційні редакції та алгоритми платформ надають перевагу матеріалам із зображеннями, особливо якщо вони відповідають критеріям «фотоновин» — зокрема емоційністю, негативністю та візуальною привабливістю. Поєднання цих ознак забезпечує ширше охоплення аудиторії. Це сприяє як поширенню правдивої, так і неправдивої інформації, формуючи інформаційне середовище, у якому перебуває користувач [8].

У такій ситуації особливої ваги набуває роль графічного дизайнера. Він є посередником між джерелом інформації та її споживачем. Завдяки вдалому використанню візуальних засобів дизайнер може передати складні або

абстрактні ідеї у доступній, привабливій та переконливій формі. Таким чином, дизайн виконує не лише естетичну функцію, а й стає важливою складовою сучасного інформаційного простору.

У книжках-картинках існує тісна взаємодія текстового й візуального компонентів, і вона є визначальною для формування цілісного сприйняття твору. Ефективна комунікація між текстом і зображенням реалізується через взаємне доповнення: ілюстрації візуалізують аспекти, які залишаються поза межами текстового викладу, тоді як текстовий виклад створює простір для інтерпретаційного доповнення образів. Такий підхід вимагає усвідомленої співпраці з боку як автора тексту, так і ілюстратора, що зумовлює необхідність координації їхніх творчих стратегій у процесі створення повноцінного видання [7]. Оптимально, коли автор враховує потреби ілюстратора ще на етапі написання тексту, надаючи достатній простір для візуальної інтерпретації. Зокрема, автор має зосередитися на побудові сюжету, тоді як ілюстратор — на передачі емоцій, атмосфери та візуальних деталей. Такий підхід дозволяє словам і зображенням не повторювати одне одного, а взаємно збагачувати зміст твору [7].

1.3. Ілюстрація в дитячій літературі та її значимість

До XIX століття ілюстрація в дитячій літературі не мала широкого поширення. Це явище зумовлювалося низкою соціокультурних та економічних чинників. По-перше, обмежений доступ до освіти значно знижував потребу в спеціалізованих виданнях для дітей, оскільки читання було доступним лише привілейованим верствам населення. По-друге, висока вартість поліграфічного виробництва, зокрема кольорового друку, обмежувала можливості створення ілюстрованих книжок загалом.

Крім того, впродовж тривалого періоду дитинство не визнавалося окремою соціальною та психологічною категорією; дітей часто розглядали як «малих дорослих», що зумовлювало відсутність потреби в літературі, орієнтованій спеціально на дитячу аудиторію [23].

Існує поширене хибне уявлення, що саме вік вікторіанської епохи започаткував концепцію дитинства. Хоча діти, очевидно, існували, гралися й були частиною суспільства задовго до XIX століття, саме в цей період ідея «дитинства» набула широкого поширення та соціального осмислення [23].

Протягом значної частини людської історії діти брали активну участь у веденні домашнього господарства, виконуючи щоденну роботу, яка часто вимагала великих фізичних зусиль — на відміну від сучасних обов'язків, як-от полив квітів чи витирання пилу. За винятком дітей із аристократичних родин, більшість не мали змоги проживати окрему «дитячу» фазу життя, адже праця була необхідною умовою виживання [23].

Ситуація була справді складною наприкінці XVIII століття з початком промислової революції (на території України розгорталася із значним запізненням): поява робітних домів і масштабне використання дитячої праці лише загострили соціальну напругу та сприяли високим рівням смертності людей різних вікових категорій. Тому, здавалося б, це були не найкращі часи для розвитку дитячої ілюстрації — втім, попри всі труднощі, промислова революція стала поштовхом до важливих культурних і технологічних змін. Саме в цей час починається так звана «Золота доба ілюстрації» [23].

Завдяки новітнім на той час технологіям друку, що дозволяли створювати більш точні та економічно ефективні відтворення тексту та зображень, стало можливим масове виробництво друкованої продукції. Це значно знизило витрати на виробництво книг, зробивши їх доступнішими для ширшої аудиторії. Як результат, відбулося значне зростання чисельності читацької аудиторії, зокрема серед дітей, для яких вже створювались спеціалізовані видання.

Масове виробництво книг також сприяло розвитку дитячої літератури, відкриваючи нові можливості для створення ілюстрованих книжок, що стимулювало культурний розвиток та забезпечувало доступ до знань і навчальних матеріалів для молодшого покоління. Таким чином, технологічний

прогрес у галузі друку став важливим фактором, який сприяв демократизації освіти та розвитку літератури для дітей.

XIX століття стало часом виникнення дитячої літератури як окремого жанру, коли автори та ілюстратори почали писати твори, орієнтовані на юних читачів. В цей період ілюстрації, зазвичай, створювалися за допомогою ксилографії — техніки вирізання зображень на дерев'яних дощечках, які потім використовували для друку на сторінках книг (як вже згадувалося раніше). Ці ілюстрації часто розфарбовували вручну, що надавало історіям яскравого та привабливого вигляду [41].

Аналогічно до того, як ілюстрації полегшували сприйняття тексту малограмотним дорослим у часи Просвітництва, в дитячій літературі візуальний супровід відігравав ключову роль у формуванні розуміння змісту.

Зображення сприяли кращому засвоєнню прочитаного, виступаючи як інструмент візуального перекладу абстрактних понять у конкретні образи, доступні саме дитячому сприйняттю. Крім того, ілюстрації активно стимулювали розвиток уяви, підсилювали емоційне залучення до тексту та полегшували запам'ятовування інформації. Завдяки цьому ілюстровані книги ставали ефективнішим засобом навчання, сприяли підвищенню читацької мотивації й розширенню аудиторії серед молодших читачів.

Загалом дитяча ілюстрація виконує низку важливих функцій, кожна з яких має своє особливе значення для гармонійного розвитку дитини, її емоційного, пізнавального та естетичного досвіду. Ключовими серед них є пізнавальна, емоційна, естетична та комунікаційна функції.

Пізнавальна функція ілюстрації в книжках-картинках полягає у сприянні розширенню уявлень дитини про навколишній світ. Візуальні образи забезпечують доступний канал засвоєння інформації, полегшуючи ознайомлення з природними явищами, об'єктами побуту, суспільними подіями, соціальними ситуаціями та культурними елементами. Завдяки здатності ілюстрацій самотійно передавати зміст, вони виступають не лише як доповнення до тексту, а й як автономний засіб пізнання, що сприяє

формуванню цілісного розуміння складних понять у доступній для дитини формі [11].

Емоційна функція ілюстрацій полягає в здатності візуальних образів викликати широкий спектр емоцій у дитини. Через зображення персонажів, виразність їх міміки, жести та колористичні рішення ілюстрації активізують емоційне сприйняття, сприяють формуванню емпатії та розвитку здатності до співпереживання. Навіть за відсутності текстового супроводу візуальні засоби можуть ефективно передавати емоційний зміст, викликаючи почуття радості, цікавості, хвилювання чи співчуття, що забезпечує глибше залучення дитини до читання [11].

Естетична функція ілюстрацій полягає в розвитку чутливості дитини до краси, гармонії та художньої виразності. Високоякісне ілюстративне оформлення підсвідомо знайомить дитину з різноманіттям мистецьких технік, кольорових рішень і композиційних прийомів, формуючи здатність до естетичного сприйняття й оцінювання. Завдяки цьому ілюстрації сприяють становленню художнього смаку та загальному культурному розвитку, виконуючи важливу роль у вихованні на ранніх етапах розвитку малечі [11].

Комунікативна функція ілюстрацій у літературі полягає у впливі на краще розуміння тексту та активізації мовленнєвого розвитку дитини. Візуальні образи слугують стимулом до вербалізації вражень, формують підґрунтя для діалогу між дитиною та дорослим і створюють умови для самовираження. Завдяки ілюстраціям діти вчаться описувати побачене, висловлювати власні думки та емоції, що сприяє розвитку комунікативності й розширенню словникового запасу [11].

Крім того, ілюстрації часто виконують функцію попереднього ознайомлення: діти спочатку розглядають малюнки, отримують загальне уявлення про сюжет або тему, а вже потім читають текст, щоб дізнатися більше. Таким чином, малюнки стають своєрідним «провідником» до змісту книжки [1].

Цілком очевидно, що ще до того, як діти починають говорити, вони вже демонструють чутливість до візуальних образів. Це підтверджує важливу роль малюнків у дитячих книжках. У більшості випадків діти набагато легше сприймають візуальну інформацію, ніж вербальну, оскільки візуальні коди є більш безпосередніми та зрозумілими [1].

Окремої уваги заслуговують діти, які вже здатні читати, але мають певні труднощі з розумінням прочитаного. Ілюстрації стають важливим засобом для розвитку когнітивних та аналітичних навичок, сприяючи кращому розумінню змісту та закріпленню отриманої інформації. Тому вони можуть істотно підтримувати процес читання, забезпечуючи додаткову підтримку для тих, хто на даному етапі має обмежені можливості в сприйнятті складного текстового матеріалу [1].

Дитячі книги зазвичай інтенсивно експлуатуються, що часто призводить до їх фізичного зношування. Така доля, попри зовнішню непрезентабельність, може вважатися найвищою формою визнання друкованого видання, адже свідчить про його активне використання та функціональну цінність.

Виховна цінність ілюстрованої книжки значною мірою зумовлюється активною участю дорослого, який спрямовує процес сприйняття дитиною художнього змісту. За таких умов ілюстроване видання стає ефективним інструментом формування естетичного смаку з раннього віку. Незалежно від того, чи визнається художня цінність дитячої ілюстрації на належному рівні, варто підкреслити, що саме праця ілюстратора забезпечує живе, емоційно залучене читання. Його візуальні рішення створюють умови для активного використання книжки, яка не лише зберігається, а й постійно перебуває в обігу — читається, переглядається та зношується [10].

Висновки до розділу 1

У розділі 1 проведено ґрунтовний аналіз історичних етапів становлення ілюстрації як важливого елементу візуальної культури. Дослідження охоплює широкий часовий діапазон — від доби античності, коли зображення супроводжувалися письмовими матеріалами у вигляді настінних розписів, мініатюр чи декоративних елементів, до сучасного періоду, в якому ілюстрація набуває вже нових форм.

У результаті дослідження було з'ясовано, що взаємодія тексту та візуального зображення значно підсилює сприйняття інформації, сприяє її глибшому осмисленню та ефективнішому запам'ятовуванню. Таке поєднання є не лише засобом художньої виразності, а й потужним інструментом навчання, виховання й комунікації, особливо в контексті дитячої аудиторії.

Окрему увагу в межах розділу приділено процесу формування концепції дитинства як окремої соціокультурної категорії. Це стало основою для появи та подальшого розвитку спеціалізованої літератури для дітей, зокрема ілюстрованих видань.

Крім того, проаналізовано значення ілюстрації в контексті дитячого розвитку. Ілюстрація виконує низку важливих функцій — пізнавальну (допомагає краще зрозуміти зміст тексту та розширює кругозір), емоційну (викликає переживання, стимулює уяву), естетичну (виховує художній смак, розвиває почуття прекрасного) та комунікативну (сприяє встановленню зв'язку між дитиною та дорослим, між книгою та читачем).

Усі ці аспекти обґрунтовують надзвичайну цінність ілюстрації як складової частини дитячої літератури та важливого чинника в загальному процесі дитячого розвитку.

РОЗДІЛ 2

ПРОЄКТНИЙ АНАЛІЗ ІЛЮСТРАЦІЙ У СУЧАСНІЙ ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

2.1. Види книжкової ілюстрації

В ілюстрованих виданнях, залежно від їхнього жанрового спрямування, тематичного наповнення та цільової аудиторії, можуть використовуватись ілюстрації, що відрізняються за видами та стилістичними характеристиками. Під видом ілюстрації розуміють сукупність художніх засобів, які визначаються використаними матеріалами, технікою виконання та інструментами.

Обраний стиль ілюстрації, як і техніка її виконання, виконує важливу функцію в побудові візуального наративу, адже здатен формувати певну атмосферу, впливати на сприйняття змісту та викликати відповідні асоціації у читача. Відтак, вибір стилістичного рішення є критичним етапом у процесі створення ілюстративного контенту.

Ілюстратори, як правило, спеціалізуються на певних видах ілюстрації, що зумовлено індивідуальними особливостями художнього мислення, обраних технік та інструментів. Деякі митці надають перевагу традиційному графічному виконанню, зокрема олівцевим малюнкам, інші працюють з аквареллю, прагнучи досягти м'яких, емоційно насичених візуальних ефектів. Окремі ілюстратори комбінують різноманітні художні засоби або використовують цифрові технології, що відкриває нові можливості для стилістичної різноманітності та експериментів у візуальному оформленні текстового матеріалу [19].

Сучасні технології відкривають нові горизонти в мистецтві ілюстрації: більшість сучасних художників працюють за допомогою комп'ютерних програм, які дозволяють створювати детальні та ефектні цифрові ілюстрації, а також імітувати традиційні техніки малювання.

Вид традиційної книжкової ілюстрації (рис. 2.1) характеризується використанням класичних художніх матеріалів, зокрема графітного олівця для

створення лінійного малюнка та акварельних фарб для подальшого тонування й деталізації зображення. У результаті таких технік з'являються кольорові, м'які за фактурою, але водночас деталізовані ілюстрації, які здатні передавати емоційну глибину та художню образність тексту. Цей стиль особливо поширений у дитячій літературі, зокрема в казках, де візуальні образи відіграють ключову роль у формуванні уявлення про сюжет, персонажів і наративний простір загалом [33].

Рис. 2.1. «Казка про Семуеля Віскерса». Написана та проілюстрована
Беатрікс Поттер, 1908

URL:https://en.wikipedia.org/wiki/The_Tale_of_Samuel_Whiskers_or_The_Roly-Poly_Pudding

Техніка саме графітної ілюстрації передбачає використання графітного олівця як основного інструмента художнього відтворення зображення (рис. 2.2). Ілюстрації, виконані в цій техніці, мають чорно-біле колірне вирішення, при цьому їхній композиційний і стилістичний діапазон може варіюватися від детально реалістичних до умовно-гротескних. Графітна техніка вирізняється високою здатністю до передачі реалістичних образів завдяки точному відтворенню світлотіні, фактури та просторової глибини. Водночас вона

широко застосовується в жанрах чорно-білої карикатури та коміксу, де спрощена лінійність і різкий контраст сприяють посиленню виразності художнього задуму та акцентуванню на ключових елементах [33].

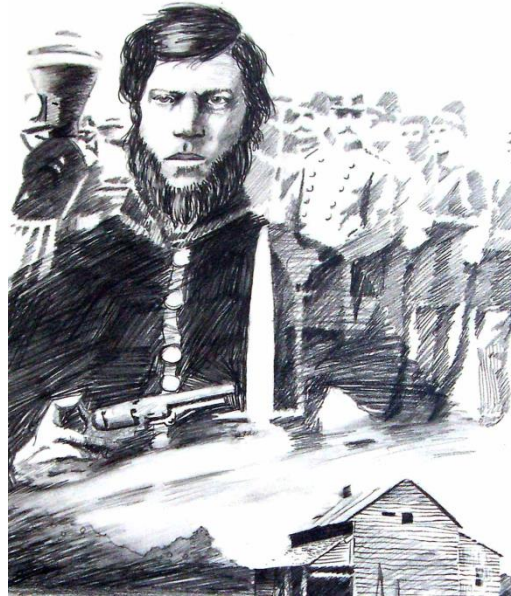

Рис. 2.2. Графітний малюнок — ілюстрація для обкладинки книги.

Ілюстратор: Джон Поттер

URL: <https://escapekeygraphics.com/illustration-portfolio/graphite-illustration/>

Ілюстрації, виконані з використанням маркерів, вирізняються яскравою палітрою кольорів, чіткими контурами та високим рівнем насиченості зображення. Хоча маркери в ілюстраціях поступово втрачають свою актуальність через активне використання цифрових методів колорування, вони все ж зберігають свою унікальність завдяки здатності надавати зображенню особливу «текстуровану гладкість». Це створює характерний ефект, властивий саме традиційним технікам, зокрема тому, що кожен кольоровий мазок видається результатом уважної та детальної роботи над оригінальним малюнком.

Окрім цього, художники часто застосовують додаткові техніки, такі як використання блендера або пензля з водою для розтушовування кольорів, що дозволяє створити ефект плавних переходів і текстур. Це забезпечує певну

емоційну та естетичну глибину, яка майже неможлива при використанні лише цифрових методів [45].

Техніка колорування маркерами особливо ефективна для створення динамічних і візуально привабливих композицій у жанрі карикатури, коміксів і манги (рис. 2.3). Завдяки здатності маркерів до рівномірного покриття площини кольором і точності лінії, цей тип ілюстрування сприяє виразності персонажів, емоційності сцен та візуальному ритму оповіді, що є важливими складовими графічного нарративу [33].

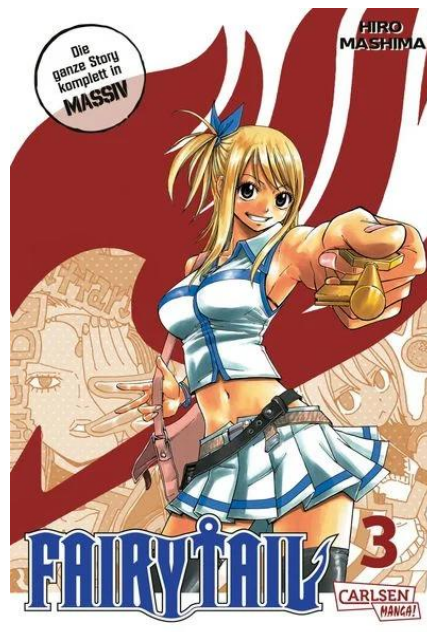

Рис. 2.3. Обкладинка манги «Фейрі Тейл», том 3. Написана та проілюстрована Хіро Машіма

URL: <https://www.thalia.de/shop/home/artikeldetails/A1066298662>

Ілюстрування за допомогою пера й туші забезпечує створення виразних, графічно насичених зображень, що відзначаються чіткістю лінії та контрастністю. Ілюстрації, виконані в техніці пера й туші, можуть бути як монохромними (чорно-білими), так і кольоровими, що розширює можливості стилістичного застосування цієї техніки в художньому оформленні друкованих видань [33].

Ця техніка дозволяє досягти високого рівня деталізації, проте процес передавання світлотіні є технічно складним і потребує особливої майстерності володіння штрихом, крапкуванням чи лінійним моделюванням об'єму (рис. 2.4) [33].

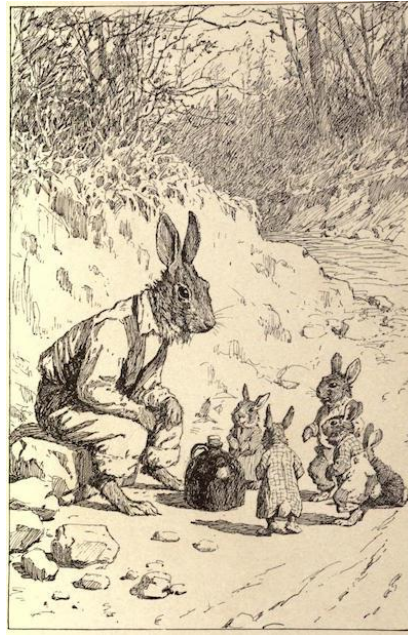

Рис. 2.4. «Дядько Римус та його друзі». Ілюстратор: Фрост А. Б., 1892
 URL: <https://olebrerrabbit.blogspot.com/2018/12/why-brother-wolf-didnt-eat-little.html>

Ілюстрації, виконані кольоровими олівцями, вирізняються м'якістю лінії, що надає зображенню плавності та легкості сприйняття. Використання кольорових олівців забезпечує широкий спектр колористичних рішень — від ніжних пастельних тонів, які формують атмосферу спокою та гармонії, до насичених, яскравих відтінків, що підсилюють контрастність і візуальну динаміку композиції.

Проте малювання кольоровими олівцями є також трудомістким і тривалим процесом, що зумовлено складністю змішування та згладжування кольорів. Створення однієї ілюстрації може займати декілька днів або навіть тижнів, залежно від рівня деталізації та технічного підходу [18].

Незважаючи на те, що художній процес не передбачає елементу змагання, значна частина ілюстраторів у своїй практиці звертається до цифрових інструментів, зокрема текстурованих пензлів, що імітують ефект кольорових олівців. Це дозволяє досягти подібного візуального результату з меншими часовими витратами.

На відміну від ілюстрацій, створених тушшю або маркерами, зображення в техніці кольорового олівця мають менш виразний контур, проте відзначаються плавністю переходів і тонкістю колірної градації [33]. Завдяки властивості кольорових олівців до нашарування та змішування кольорів, цей стиль здобув популярність у дитячій ілюстрації (рис. 2.5). Процес нашарування передбачає накладання одного шару кольору на інший, що дозволяє створювати багатогранні відтінки та текстури, надаючи зображенням глибину та об'єм [33].

Рис. 2.5. «Сестри Кроти й дощовий день». Написана та проілюстрована Рослін Шварц

URL: <https://penandoink.com/2012/10/14/colored-pencils-2/>

Ілюстрації, виконані в акварельній техніці, відзначаються прозорістю шарів, ніжністю кольорової гами та загальною візуальною делікатністю. Акварель, нанесена м'яким загостреним або плоским пензлем, забезпечує

велику різноманітність мазків і широкий спектр художніх ефектів завдяки можливості контролю над станом фарби — як у сухому, так і у вологому вигляді. Зокрема, нанесення акварелі на зволожений папір або на ще не висохлий шар фарби створює м'які, плавні переходи кольору з розмитими, хмароподібними краями або характерними «водяними» межами, що виникають у процесі висихання [38].

Водночас, естетичні можливості акварелі активно використовуються й у дитячій ілюстрації (рис. 2.6), зокрема для створення поетичних, мальовничих образів, які підкреслюють ліричність або чарівність історії [33].

Рис. 2.6. «Невеличкий перепочинок». Авторка: Беккі Келлі

URL: <https://www.beckykelly.com/gallery>

Ілюстрації, виконані за допомогою акрилових фарб, вирізняються високою інтенсивністю кольору та насиченістю, що забезпечує їх візуальну щільність і динамізм. Завдяки високій покривній здатності акрилових фарб митці отримують можливість створювати різноманітні текстури — від рівномірно гладких до виразно фактурних і об'ємних поверхонь [33].

Акрил забезпечує насичену, яскраву кольорову гаму, що надає ілюстраціям живості та емоційної динаміки (рис. 2.7). Ці властивості роблять акрилові

фарби одним із популярних засобів у сфері книжкової ілюстрації, особливо у випадках, коли візуальні образи повинні мати підвищену емоційну виразність і високий рівень колірної контрастності [33].

Рис. 2.7. «Плавання південними морями». Ілюстратор: Мару Года

URL: <https://marugodas.com/childrens-book-project-acrylic-paint>

Найбільш поширеною технікою у сучасній дитячій ілюстрації є цифрове ілюстрування «від руки» (англ. *freehand digital illustration*). Цей метод передбачає створення ілюстрацій за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення, зокрема *Adobe Photoshop*, *Procreate* або *Krita*. Важливою особливістю цієї техніки є прагнення зберегти візуальні ознаки традиційних художніх прийомів, зокрема характерні текстури, нерівності ліній і живу пластику мазків, що надає зображенням автентичного, «ручного» вигляду. Таким чином, цифрове ілюстрування від руки поєднує технічні можливості цифрового середовища з естетикою традиційної графіки, що робить його особливо ефективним засобом візуальної комунікації в дитячих виданнях.

Однією з головних переваг використання цієї техніки є гнучкість, яку вона пропонує під час процесу модифікації картинки. Ілюстратори зазвичай працюють з багатошаровими структурами, що дозволяє легко коригувати різні

аспекти зображення без необхідності починати все спочатку, якщо певні візуальні рішення вийшли невдалими [33].

Цифрові книжкові ілюстрації «від руки» — це унікальний та ефективний підхід до створення творів мистецтва, які виглядають живописно, але є повністю цифровими за своєю природою (рис. 2.8) [33].

Рис. 2.8. «Дівчинка з сірниками». Ілюстрація до казки Ганса Крістіана Андерсена. Автор ілюстрації: Даніеле Прокопіо

URL: <https://www.behance.net/gallery/221008279/The-Little-Match-Girl>

Маніпулюючи окремими шарами, ілюстратори можуть вдосконалювати або змінювати певні елементи, чи то колір, текстура або загальна композиція, гарантуючи, що зміни можуть бути внесені швидко і з мінімальними зусиллями. Це не лише економить час, але й розширює творчу свободу, даючи можливості для більшої кількості експериментів та меншої кількості ризиків, притаманних традиційним технікам. Таким чином, цифрові ілюстрації поєднують естетичні якості мальованого мистецтва з адаптивністю та точністю, які надають сучасні технології [33].

Ще одним популярним на сьогодні стилем дитячої ілюстрації є цифрова векторна ілюстрація (рис. 2.9), що створюється за допомогою цифрового

кодування, яка забезпечує високу точність і масштабованість картинок. Векторні графіки використовують математичні рівняння для визначення форми та розташування елементів на площині, що дозволяє змінювати їхні розміри без втрати якості або спотворення зображення [33].

Рис. 2.9. «Зненацька». Ілюстратор: Енджі Матот

URL: <https://dribbble.com/shots/24717144--Out-of-the-Blue-Digital-Vector-Art>

Такий підхід є надзвичайно ефективним для розробки ілюстрацій, які мають бути адаптовані до різних форматів та роздільних здатностей, зберігаючи чіткість і деталізацію зображення на будь-якому розмірі. Використання цифрового кодування для створення векторних ілюстрацій також сприяє зниженню вимог до пам'яті, оскільки зображення зберігаються як набір математичних інструкцій, а не піксельних даних [33].

Види ілюстрацій у книжковому виданні можуть класифікуватися за різними ознаками, однією з яких є спосіб розміщення зображень на сторінках. Відповідно до цього критерію, ілюстративний матеріал може бути представлений у кількох форматах, кожен з яких виконує специфічну функцію в композиційній структурі книги та впливає на особливості сприйняття тексту читачем.

Першим із форматів є «іконки» — невеликі зображення в рамках, що послідовно супроводжують текст або взаємодіють із ним, репрезентуючи

окремі об'єкти чи події та підсилюючи смислове навантаження текстового матеріалу.

Другим форматом є ілюстрації, у яких текст інтегрований безпосередньо в зображення, утворюючи єдину візуально-літературну композицію. Така форма подачі забезпечує тісну взаємодію між ілюстративним і текстовим компонентами, сприяючи цілісному сприйняттю змісту.

Ще одним форматом є повносторінкові ілюстрації або зображення, що охоплюють розворот книги, перетинаючи межу між сторінками. Такий тип візуального оформлення створює динамічний ефект, «переносить» читача в атмосферу оповіді та посилює емоційний вплив зображеного.

Кожен із форматів ілюстрацій — від іконок до повносторінкових зображень — виконує специфічну функцію в структурі книжкового простору та має певний вплив на сприйняття історії читачем. У сукупності ці формати забезпечують не лише різнопланове візуальне оформлення, а й формують естетичний, емоційний та когнітивний досвід, що значною мірою збагачує сприйняття художнього тексту та стимулює активну взаємодію читача з книгою.

2.2. Роль вікової категорії у розробці книжкових ілюстрацій

У сфері дитячої ілюстрації важливим чинником успішної розробки візуального контенту є чітке розуміння цільової аудиторії. Кожна вікова група має свої особливості сприйняття, тому ілюстрації повинні відповідати рівню розвитку дитини, її емоційним потребам та пізнавальним можливостям.

Якщо зображення створені з урахуванням віку читача, це допомагає краще розуміти зміст книги та швидше запам'ятовувати інформацію саме тій цільовій аудиторії, на яку вони розраховані. Наприклад, маленькі діти (до трьох років) найкраще реагують на прості форми та яскраві кольори, оскільки їхнє мислення ще не сформоване для сприйняття складних образів. Натомість діти старшого віку вже можуть зосереджуватися на деталях, розуміти сюжет і пов'язувати побачене з власним досвідом [21]. Отже, при виборі колористичного рішення,

стилістики зображення, рівня деталізації та характеру персонажів ілюстратор має орієнтуватися на етапи когнітивного, емоційного й естетичного розвитку дитини.

Література, орієнтована на дітей віком від трьох до семи років, виконує важливу когнітивно-розвивальну функцію, сприяючи формуванню базових навичок мислення та мовленнєвої діяльності. У цьому віковому періоді характерним є використання яскравих, повнокольорових ілюстрацій, що у поєднанні з простими сюжетами сприяють легшому розумінню логіки оповіді й послідовності подій.

У процесі взаємодії дошкільників з книгою провідну роль відіграє радше не самостійне читання, а слухання тексту, прочитаного дорослим, у поєднанні з розглядом ілюстрацій та елементарною взаємодією з візуальним контентом. На цьому етапі розвитку дитина активно формує базові навички зорового сприйняття, диференціації кольорів, форм і просторового розташування об'єктів.

Таким чином, ілюстрації для малечі в категорії від трьох до семи років виконують не лише естетичну чи супровідну функцію, а є важливим інструментом сенсорного та когнітивного розвитку. Ілюстратор повинен враховувати, що візуальний матеріал у книжках для цієї вікової групи використовується дитиною з дидактичною метою — зокрема, для впізнавання та називання окремих кольорів, геометричних форм або об'єктів. Під час спільного читання з дорослим дитина навчається ідентифікувати елементи за допомогою вказування (наприклад, «покажи, де жовтий круг» або «де зелена жабка»). У зв'язку з цим особливо важливим є створення ілюстрацій із чітко відокремленими візуальними елементами, які мають виразні контури, однозначну форму та насичене забарвлення. Такий підхід забезпечує максимальну доступність візуального матеріалу для сприйняття та сприяє формуванню первинних пізнавальних і мовленнєвих навичок у дитини дошкільного віку.

Особливої уваги заслуговують видання для раннього читання, які адресовані дітям у віці приблизно від чотирьох до шести років. У таких книжках застосовуються мовні конструкції з високим рівнем повторюваності, що дозволяє активізувати процес засвоєння лексики, граматичних структур і синтаксичних зв'язків. Візуальні елементи в цьому типі літератури також відіграють дидактичну роль: ілюстрації мають бути чіткими, кольоровими, легко інтерпретованими, щоб максимально підтримувати процес розуміння змісту та сприяти розвитку навичок самостійного читання.

У віковій категорії від семи до дев'яти років дитяча література характеризується ускладненням сюжетної структури та тематичним збагаченням. Твори для цього періоду дедалі частіше звертаються до особистісно значущих для дитини тем, таких як дружба, родинні стосунки, шкільне середовище та формування власної ідентичності. У зв'язку з цим ілюстративний матеріал також зазнає змін: зображення стають більш деталізованими, здатними відображати складні емоційні стани, соціальні взаємодії та підтексти, які супроводжують розвиток сюжету.

У літературі для середнього шкільного віку (приблизно 8–12 років) домінують ще більш складні наративні структури, а також теми, що стосуються морального вибору, самопізнання, внутрішніх конфліктів і взаємодії з ширшим соціальним колом. Такі твори вимагають візуальних рішень, які не лише доповнюють текст, а й мають емпатичний ефект, допомагаючи читачеві глибше проникнути в психологію персонажів, логіку їхніх вчинків та динаміку розвитку подій.

У створенні ілюстрацій, орієнтованих на учнів середньої школи, особливого значення набувають стильове оформлення, якість виконання зображень, а також рівень деталізації та концептуальна наповненість ілюстрацій. На цьому етапі розвитку зорово-естетичне сприйняття дітей стає більш чутливим до художніх нюансів, символіки та стилістичної єдності, що вимагає від ілюстратора підвищеної уваги до художньої цілісності візуального ряду.

Ретельно продуманий стиль і якісне візуальне наповнення не лише сприяють формуванню естетичного смаку підліткової аудиторії, а й виступають інструментом залучення нових читачів, особливо з огляду на зростаючу конкуренцію з боку цифрових медіа. Ілюстрації, які мають не лише декоративну, а й смислову глибину, здатні викликати у юного читача емоційний відгук, стимулювати рефлексію та підвищувати загальну цінність видання в очах аудиторії.

Отже, візуальне оформлення книг для середньошкільного віку виконує не лише функцію супроводу тексту, але й активно впливає на формування читацької мотивації та естетичної культури, що робить його важливим елементом цілісного виховного та освітнього процесу.

У художніх творах, орієнтованих на юнацьку аудиторію (13–17 років), ілюстрації мають відповідати підвищеному рівню психологічної та соціальної складності змісту. У цьому віці читачі стикаються з темами особистісного становлення, емоційної нестабільності, соціального тиску, пошуку ідентичності та морального вибору. Візуальні компоненти таких творів повинні не лише відображати ці аспекти, а й сприяти емоційному резонансу, підтримуючи здатність підлітка до рефлексії та інтерпретації символічних значень. Ілюстрації можуть набувати більш метафоричного, стилізованого чи концептуального характеру, відходячи від буквальної наративності, що є характерною для молодших вікових груп.

Загалом, кожна вікова група дитячої та підліткової аудиторії потребує специфічного підходу до візуального оформлення літературного твору, який має ґрунтуватися на врахуванні етапів когнітивного, емоційного та соціального розвитку. Здатність дитини або підлітка сприймати, інтерпретувати й осмислювати візуальні образи в контексті тексту значною мірою залежить від вікових характеристик, зокрема вміння абстрактно мислити, емоційної чутливості та читацького досвіду. Комплексний аналіз цих особливостей дозволяє ілюстратору створювати зображення, які є не лише естетично доцільними, а й змістовно релевантними, забезпечуючи гармонійну взаємодію з

текстовим компонентом та посилюючи емоційно-сміслові сприйняття художнього твору.

2.3. Стилi ілюстрації та їх вплив на сприйняття історії

Попередньо в даному розділі вже були розглянуті різні види ілюстрацій, зокрема техніки, що застосовуються в їх створенні. Водночас у цьому підрозділі акцентується увага саме на стилі зображення, зокрема на його візуальній естетиці та жанрових особливостях.

Стиль ілюстрації визначається як індивідуальний художній підхід, що включає певні візуальні характеристики, які ілюстратор використовує для створення своїх робіт. Цей стиль охоплює загальну естетику, техніки виконання та графічні елементи, які сприяють передачі конкретного настрою, тону чи посилу, закладеного в самому продукті — книзі, журналі, відеогрі тощо [13].

Реалістична ілюстрація являє собою художній стиль, що характеризується прагненням до максимально точної та детальної репрезентації зображуваних об'єктів, часто наближеної до фотографічної достовірності (рис. 2.10). Митці, які працюють у цьому напрямі, зосереджують увагу на відтворенні реалістичних властивостей об'єктів, зокрема їхніх пропорцій, фактур, особливостей освітлення та тіней.

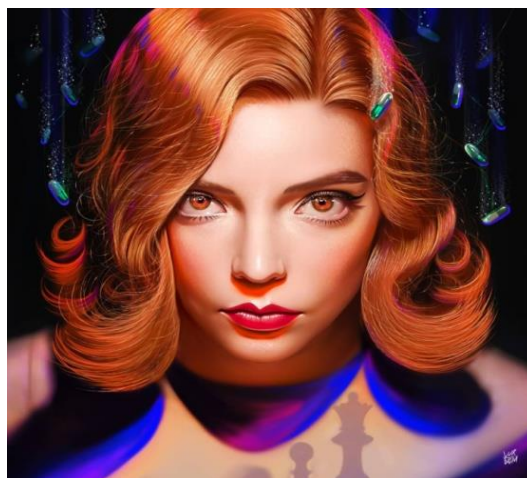

Рис. 2.10. Ілюстрація в стилі реалізму. Автор: Ясар Вурдем

URL: <https://www.artstation.com/artwork/kDOWk6>

Для досягнення високого ступеня візуальної правдоподібності використовуються різноманітні художні засоби, зокрема техніки тонкої роботи пензлем, детальне графічне зображення за допомогою олівця або цифрові методи живопису [13].

У реалістичній ілюстрації провідною метою художника є досягнення високої точності зображення, що дозволяє максимально правдоподібно передати суть та характер об'єкта. Зазначений стиль широко використовується в таких жанрах, як портретний живопис, натюрморт, пейзаж, а також у науковій ілюстрації, де достовірність візуального відтворення предмета відіграє ключову роль [13].

Семіреалістичний стиль у візуальному мистецтві (рис. 2.11) можна охарактеризувати як проміжну художню манеру, що знаходиться на межі між повним реалізмом та умовною стилізацією. Цей стиль вирізняється поєднанням достовірного, наближеного до реальності зображення з елементами творчої інтерпретації, які відображають індивідуальне естетичне бачення митця або ілюстратора. У межах семіреалізму зображення об'єктів базується на анатомічній точності, дотриманні перспективи та реалістичних пропорцій, однак одночасно допускається художня трансформація — зокрема спрощення форм, використання гіперболізованих деталей або акцентування окремих виразних елементів [14].

Рис. 2.11. Ілюстрація в стилі семіреалізму. Автор: Біллі Крістіан

URL: <https://www.artstation.com/artwork/OvzODK>

Ключовою рисою семіреалістичного підходу є гармонійне співіснування візуальної правдоподібності з умовністю художньої мови, що надає зображенням естетичної виразності без повної втрати реалістичних рис. Такий баланс між реалістичною репрезентацією та стилістичним узагальненням дозволяє створювати візуальні образи, які є водночас переконливими для глядача та відкритими до суб'єктивного художнього осмислення [14].

Важливо зазначити, що семіреалістичне мистецтво не прагне до точного відтворення натури чи референсного зображення, проте залишається ближчим до реалістичного відображення, ніж карикатура або анімаційна стилістика [14].

Лінійна ілюстрація (англ. line art) є одним із базових типів графічного зображення, що ґрунтується на використанні прямих ліній або криволінійних контурів на простому фоні, зазвичай без застосування тіней, градієнтів чи інших об'ємних ефектів [34].

Стилістична варіативність лінійної графіки може охоплювати як прості, мінімалістичні зображення, так і складні, деталізовані композиції (рис. 2.12). Хоча лінійні ілюстрації найчастіше виконуються в монохромному варіанті, вони також можуть містити кольорові елементи, що розширює спектр їхнього використання в сучасному дизайні [34].

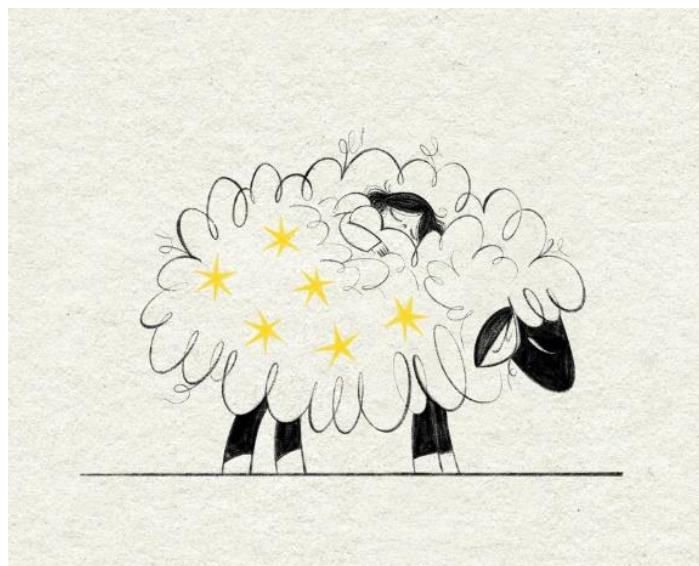

Рис. 2.12. Лінійна ілюстрація. Авторка: Габріела Сендрей

URL: https://www.behance.net/gallery/211606449/tobers-of-October-24-Part-II?tracking_source=search_projects|lineart&l=7

Завдяки притаманній їй структурній простоті та візуальній лаконічності, лінійна ілюстрація відзначається високим рівнем адаптивності до різних типів візуального середовища, зокрема друкованих та цифрових форматів. Вона виконує функцію універсального інструмента візуальної комунікації, який забезпечує ефективне поєднання естетичної виразності з практичною функціональністю [34].

«Мультяшна» ілюстрація є стилізованим видом зображення, що характеризується гротескними формами, яскравими кольорами та виразною лінійною графікою (рис. 2.13). Основна мета цього стилю полягає у створенні захопливого або розважального наративу з акцентом на емоційність, гумор, іронію, сарказм чи сатиру. Завдяки візуальній виразності та гіперболізації «мультяшний» анімаційний стиль ефективно передає настрої та смислові акценти, які складно артикулювати словами [35].

Рис. 2.13. «Мультяшна» ілюстрація. Авторка: Юлія Альбертін

URL: <https://www.behance.net/gallery/211063253/Artes-Feira-Grafica-2024>

Мова форм (англ. shape language) є вирішальним моментом у даному художньому стилі та важливим інструментом візуальної комунікації, особливо в таких жанрах, як анімація, комікси та ілюстрація. Наприклад, у повнометражних анімаційних фільмах, орієнтованих на дитячу аудиторію,

переважають округлі й м'які форми. Така морфологія створює ефект візуальної «безпечності», асоціюється з доброзичливістю та відкритістю, сприяючи позитивному емоційному сприйняттю персонажів [2].

У свою чергу, графічні романи та комікси, орієнтовані здебільшого на підлітків та дорослих, характеризуються домінуванням жорстких, кутових силуетів. Такий підхід акцентує увагу на фізичній напрузі, динаміці та емоційному контексті, підкреслюючи драматизм або конфліктність сюжету.

Здатність розпізнавати й застосовувати специфічну «візуальну інтонацію» при створенні персонажів є необхідною навичкою для забезпечення композиційної узгодженості, відповідності цільовій аудиторії та змістовій спрямованості твору [2].

Окрім розважального аспекту, «мультяшні» ілюстрації також виконують комунікативну функцію: вони спрощують складні концепції, роблячи їх зрозумілими для дітей або недосвідченої аудиторії. Часто мультяшний стиль помилково ототожнюють із коміксною ілюстрацією. Втім, між ними існує суттєва відмінність: «мультяшна» ілюстрація здатна передати завершену думку або історію в одному чи кількох кадрах, тоді як комікси будуються на послідовності панелей, що формують розгорнутий сюжет [35].

Традиційний стиль коміксу відіграв важливу роль у формуванні підходів сучасних ілюстраторів як у сфері загального візуального оформлення, так і в розробці дизайну персонажів. Характерною ознакою коміксів є їх специфічна композиційна організація, що ґрунтується на послідовності візуальних панелей, які забезпечують поетапне розгортання сюжету. Такий формат вимагає від автора вміння фрагментовано мислити в межах окремих сцен, водночас підтримуючи цілісність і динамічність загального наративу. Зазначений підхід сприяє формуванню особливого типу креативного мислення, що становить цінний інструмент для представників різних сфер візуального мистецтва та дизайну [15].

Візуальні характеристики традиційної коміксної ілюстрації визначаються її умовною «двовимірною семіреалістичністю», що поєднує елементи

реалістичного зображення з умовностями сюжету. Образи персонажів та елементи оточення, як правило, виконуються з урахуванням анатомічної достовірності та реалістичних пропорцій, проте зберігають певну ступінь стилізації, притаманної жанру. Основою візуальної мови таких ілюстрацій є, в першу чергу, деталізований лінійний арт. Колоризація здебільшого обмежується плоскими кольоровими заливками з мінімальним градієнтним або текстурним опрацюванням. Однією з характерних рис традиційної коміксової ілюстрації є застосування контрастних тіней, яке виконує як формотворчу, так і експресивну функцію, посилюючи драматизм і динаміку зображуваних сцен (рис. 2.14).

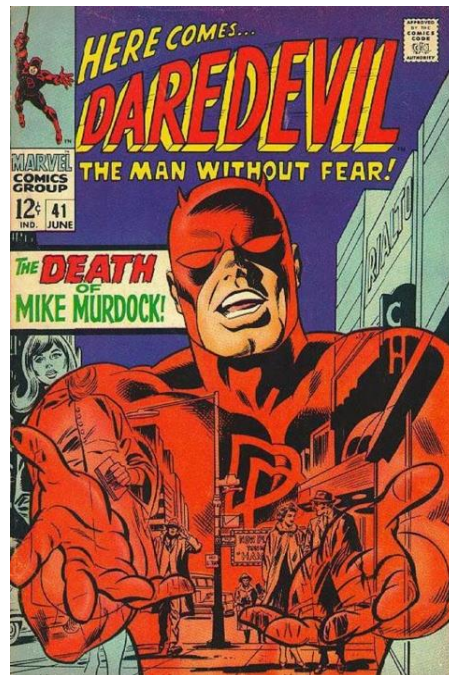

Рис. 2.14. Ілюстрація в стилі класичного коміксу. Автор: Джин Колан
URL: <https://www.tcj.com/gene-colan-1926-2011-for-me-its-a-ride-that-didnt-enter-my-mind-would-ever-happen/>

Флет-арт («плоска» ілюстрація, англ. flat art) — це мінімалістичний підхід до візуального дизайну, що акцентує увагу на функціональності та зручності використання. Завдяки прагненню до максимальної простоти та обмеженого

використання візуальних засобів вираження, цей стиль сформував окремий напрям у цифровому мистецтві [36].

Стиль «плоскої» ілюстрації активно застосовується у сфері візуальних комунікацій, зокрема в дизайні інтерфейсів мобільних застосунків, вебсайтів, а також у редакційній ілюстрації та брендингових матеріалах. Завдяки своїй візуальній лаконічності та універсальності, цей стиль ефективно виконує функції інформування, впізнаваності та естетичної привабливості, що робить його привабливим інструментом для комерційної та інформаційної візуалізації [15].

Характерною ознакою плоскої ілюстрації є двовимірність та відмова від об'ємного моделювання зображення. Замість деталізації у тривимірному просторі ілюстратори застосовують нетривіальні ракурси, пластичність форм і динаміку композиції для надання сценам виразності (рис. 2.15). Такий підхід демонструє, що виразність зображення може бути досягнута не через складність візуального опрацювання, а завдяки продуманій побудові простору та руху в межах площинного зображення [15].

Рис. 2.15. Ілюстрація в стилі флет-арт. Автор: Кірк Воллес

URL: <https://www.behance.net/gallery/139528103/Ravelry-Animation>

Аніме як художній стиль (рис. 2.16) вирізняється здатністю поєднувати естетичну гіперболізацію з емоційною виразністю. Однією з ключових характеристик цього стилю є акцент на перебільшених зовнішніх рисах

персонажів — зокрема, непропорційно великих очах, змінених пропорціях тіла, а також підкреслено виразній міміці. Такі художні прийоми слугують не лише естетичними засобами, але й функціональними інструментами для візуалізації внутрішнього емоційного стану героїв [35].

Рис. 2.16. Ілюстрація в стилі аніме. Авторство: Avetetsuya Studios

URL: <https://www.artstation.com/artwork/r93Bl2>

Експресивність аніме-стилю підсилюється деталізацією одягу, використанням символічних елементів та аксесуарів, які виконують роль маркерів характеру, емоційного стану чи навіть соціального статусу персонажа.

Завдяки таким особливостям аніме слід розглядати не лише як стилістичне спрямування, а як розвинену візуальну мову, що функціонує у межах культури візуальної комунікації. Здатність аніме емоційно залучати глядача базується на поєднанні символічної умовності та емоційної доступності, що забезпечує широке застосування стилю як у розважальних, так і в комунікативно-інформаційних контекстах (особливо популярно в країнах Азії) [35].

Стиль 3D-ілюстрації (рис. 2.17) відкриває нову візуальну естетику, яка виходить за межі традиційного двовимірного підходу. Завдяки глибині, об'єму та просторовій композиції, 3D-стиль надає зображенням реалістичності й

динаміки, що неможливо передати за допомогою пласкої графіки. Така ілюстрація створює відчуття присутності, доторканості — об'єкти в ній можна уявно «обійти», роздивитися з різних боків, що посилює ефект занурення [24].

Рис. 2.17. 3D-ілюстрація. Авторство: Nixtio 3D

URL: <https://dribbble.com/shots/25211668-3D-Nature-Robot>

Першочергово 3D-стиль формувався в контексті кіно й гейміндустрії, де візуальна переконливість була критично важливою. Однак із розвитком цифрових інструментів цей художній напрям активно проникає у нові галузі — архітектуру, медицину, рекламу, маркетинг та освіту. У візуальних комунікаціях 3D-ілюстрації додають інноваційності та вражаючої деталізації, що дозволяє підкреслити унікальність продукту чи ідеї. У навчальних матеріалах тривимірний стиль візуалізації виконує не лише естетичну, а й практичну функцію — складні поняття стають зрозумілішими, коли вони представлені у формі об'ємних моделей, які апелюють до просторового мислення [24].

Попри певну технічну складність, стиль 3D-ілюстрації вирізняється гнучкістю та високим потенціалом для адаптації. Моделі легко модифікуються й трансформуються відповідно до потреб проєкту. Його головна сила — у

здатності поєднувати художню експресивність із технологічною точністю, створюючи візуальний досвід, який виходить за межі стандартного сприйняття зображення [24].

Загалом ілюстрація як одна з форм мистецького вираження характеризується значною різноманітністю стилістичних напрямів, що зазнають постійних трансформацій під впливом комплексного взаємодії культурних, соціальних та технологічних чинників. Зміни в стилях ілюстрування відображають еволюцію суспільних цінностей, розвиток новітніх технологій та адаптацію художніх практик до актуальних соціальних контекстів. Важливим аспектом є те, що популярність окремих стилістичних течій нерідко формується під впливом комерційних чинників, зокрема успішності певних продуктів або брендів, які активно інтегрують обрані візуальні стилі у свої маркетингові та комунікаційні стратегії. Така взаємодія сприяє поширенню стилістичних трендів, впливаючи на художні практики та сприйняття ілюстрації у масовій культурі.

Ілюстратор, обираючи стиль для своєї роботи, може не лише використовувати один напрям, а й поєднувати кілька стилів, адаптуючи їх під конкретні завдання. Проте, важливим є те, що багато митців мають власний, індивідуальний стиль, який вирізняє їх роботи серед інших. Цей стиль формується через особисті уподобання, досвід та інтерпретацію навколишнього світу.

Уміння поєднувати класичні або новітні стилістичні елементи з власним баченням дозволяє створювати унікальні ілюстрації, що знаходять відгук у певних групах глядачів. Водночас, розуміння популярності тих чи інших напрямів серед різних аудиторій допомагає ілюстратору краще взаємодіяти з її представниками, підвищуючи ефективність своїх робіт.

2.4. Процес розробки персонажів у контексті тематики розповіді

Процес наповнення вигаданого персонажа «життям», емоціями та психологічною глибиною зумовлюється сукупністю факторів, серед яких

ключову роль відіграють логіка побудови образу та узгодженість із внутрішньою логікою вигаданого світу. Простого створення персонажа як структурного елементу історії недостатньо; автор або дизайнер має забезпечити його переконливість і відповідність контексту, у якому він існує. Ефективно сконструйовані персонажі є результатом глибокого аналізу середовища, в якому вони функціонують, та гармонійно інтегруються у світ твору.

Формування візуального образу персонажа має ґрунтуватися на його психологічному портреті та особливостях сюжетної лінії. З цієї позиції елементи, що включаються до дизайн-концепції, повинні мати чітке логічне обґрунтування. Їх наявність слугує засобом виявлення походження персонажа, його культурної належності, індивідуальних рис характеру та особистісних якостей [4].

Отже, процес розробки дизайну персонажа доцільно розпочинати з дослідження його історії, оскільки наративні елементи відіграють визначальну роль у створенні зацікавленості та емоційної залученості до образу [40].

У сфері кінематографа та відеоігор сюжетна складова й індивідуальні характеристики персонажів становлять фундамент для формування глибокого зв'язку між глядачем або гравцем і вигаданим героєм. Подібна тенденція простежується й у галузі ілюстрації: навіть елементарні наративи здатні суттєво підвищити рівень сприйняття персонажа, зробити його більш зрозумілим, впізнаваним і привабливим в емоційному аспекті для цільової аудиторії [28].

Зокрема, необхідно чітко з'ясувати, чи є персонаж позитивним, негативним або нейтральним за характером, а також наскільки він впливає на розвиток сюжетної лінії. Персонаж може виступати рушійною силою подій або, навпаки, бути пасивним спостерігачем, присутність якого не має суттєвого впливу на перебіг історії [4].

Не менш важливим етапом у процесі розробки дизайну персонажа є проведення детального дослідження аудиторії, для якої й створюється його образ. Це закладає основу подальшого дизайнерського процесу. Аналіз потреб і вподобань цільової групи забезпечує раціональний вибір зовнішніх

характеристик персонажа, колірної гами та формування відповідної естетики героя [25].

Проте процес безпосередньо розробки дизайну персонажа зазвичай починається не з вибору кольорової гами або створення сюжетно релевантних елементів образу, а з опрацювання силуету та форми. Багато успішних дизайнів персонажів базуються на використанні простих геометричних форм, які застосовані максимально ефективно. Кожна форма несе в собі певне семантичне навантаження: наприклад, круглі форми сприймаються як м'які, доброзичливі та доступні, тоді як гострі, кутові форми асоціюються з небезпекою або підозрою [28].

Вибір відповідної форми є особливо важливим для відображення особистості героя в мультфільмах, книжках та іграх для дітей *дошкільного віку*. Якщо, наприклад, образ надзвичайно дружнього героя створений із застосуванням різких, рваних ліній і гострих кутів, це може ускладнити емоційний зв'язок юних глядачів з персонажем і вплинути на сприйняття його характеру не так, як було задумано [28].

Одним із найефективніших підходів до створення простої, але виразної форми персонажа є застосування силуету. Силует дозволяє зосередитися на загальній формі та контурі без відволікання на дрібні деталі, що сприяє швидкому розпізнаванню образу та формуванню першого враження. Чіткий і унікальний силует полегшує сприйняття персонажа глядачем або користувачем, сприяючи кращій впізнаваності та закріпленню візуального образу в пам'яті аудиторії [28].

Яскравим свідченням ефективності візуального кодування є приклад персонажа Міккі Мауса (рис. 2.18), образ якого може бути впізнаний навіть через комбінацію трьох простих кіл — настільки потужним є його візуальний символізм. Незважаючи на численні редизайни Бетмена протягом десятиліть, у всіх інтерпретаціях зберігаються базові впізнавані елементи, зокрема каптур із загостреними вухами, який слугує візуальним маркером персонажа. Подібним чином, Клауд із відеогри *Final Fantasy VII* вирізняється завдяки своїй

стилізованій зачісці та характерній зброї, що забезпечує миттєву впізнаваність. Ці приклади підтверджують, що у процесі формування візуальної ідентичності персонажа визначальну роль відіграють прості, але водночас унікальні та концептуально вивірені силуетні компоненти [39].

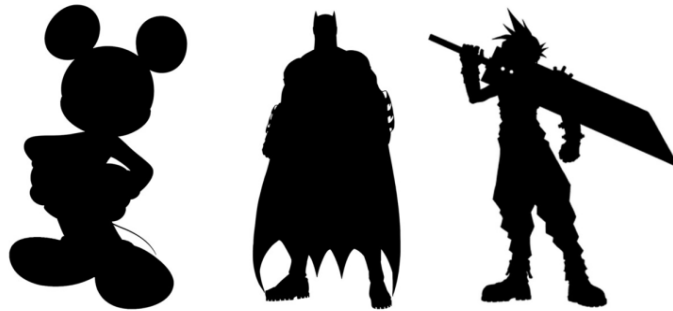

Рис. 2.18. Приклад впізнаваних силуетів відомих персонажів

URL: <https://www.artstation.com/blogs/visualartspassage/863l/principles-of-character-design>

Наступним етапом розробки дизайну персонажа, який, на думку авторки даної кваліфікаційної роботи, є найважливішим, є вибір кольорової палітри. Колір виступає одним із первинних візуальних чинників, на які звертає увагу глядач при сприйнятті зображення.

Жорстких вимог до відповідності кольору персонажа певним рисам його характеру як таких не існує, оскільки цей аспект значною мірою залежить від сюжетних особливостей твору. Проте існують усталені принципи впливу кольорової гами на емоційне сприйняття людиною. Дизайнери та ілюстратори повинні використовувати ці знання як ефективний інструмент для образного розкриття персонажа та підкреслення ключових елементів його зовнішності [4].

Червоний колір у дизайні персонажів асоціюється з енергією, пристрасстю та агресією, підкреслює силу і домінування, створює відчуття напруги та динамічності. Використовується для персонажів із активною, імпульсивною чи ворожою поведінкою [3]. Синій колір надає персонажам спокійний, надійний і врівноважений вигляд, знижує емоційну напругу, символізує довіру і

стабільність. Часто застосовується для образів стриманих або меланхолійних героїв [3]. Жовтий колір викликає відчуття оптимізму, творчості і комунікабельності, стимулює розумову активність, але у надмірній кількості може створювати напруженість. Підходить для енергійних, життєрадісних персонажів або тих, хто має соціальний вплив [3]. Зелений символізує гармонію, здоров'я і баланс, сприяє створенню образів спокійних, природних або духовно врівноважених персонажів [3]. Чорний колір підкреслює владність, елегантність і загадковість, додає персонажам формальності, але може вказувати на темні, сумні чи трагічні риси. Білий колір асоціюється з чистотою, невинністю і простотою, підкреслює стерильність і нейтральність, підходить для образів чистих, чесних або духовно високих персонажів; надмірне застосування може створювати відчуття холодності або відчуженості [3].

Не рекомендується обмежуватися одним рівнем яскравості, оскільки це ускладнює фокусування уваги глядача на основних деталях дизайну. Рациональним є застосування поєднань світлих та темних тонів, тобто контрастності, що сприяє кращому виділенню важливих елементів [3].

Варто також враховувати, що дизайн персонажа повинен забезпечувати його контрастність щодо інших героїв твору. Це є важливим художнім і композиційним принципом, який допомагає кожному персонажу виділятися та бути впізнаваним у межах спільного візуального простору (коміксу, мультфільму, відеогри тощо). У разі відсутності достатнього контрасту та унікальності в колористичних рішеннях і тональних співвідношеннях, персонажі ризикують втратити власну візуальну ідентичність, що ускладнює їх сприйняття та запам'ятовування аудиторією (рис. 2.19).

Після завершення основних етапів розробки персонажа, що включають його дослідження у сюжетному контексті, вибір форм і силуетів, підбір колористичних рішень та формування загальної атмосфери образу, а також створення первинних ескізів, настає етап деталізації. Деталі відіграють ключову роль у формуванні індивідуальності персонажа, оскільки часто саме вони

забезпечують глибше розкриття його характеру та історії, що особливо цінується аудиторією.

Рис. 2.19. Тім Дрейк: Робін. Автор: Дан Мора. Приклад персонажів зі схожим дизайном

URL: https://www.instagram.com/p/CjA7vyXu_cg/

Зазвичай акцент уваги глядача зосереджується на очах, обличчі та руках персонажа, оскільки саме ці ділянки найчастіше передають емоційний стан. Отже, фокусування на цих зонах сприяє підвищенню насиченості художнього образу [4].

Окремі атрибути зовнішнього вигляду, зокрема аксесуари, елементи одягу, зачіска, татуювання, декоративні прикраси, відіграють надзвичайно важливу роль у візуальній ідентифікації персонажа. Завдяки цим деталям глядач може швидше впізнати героя навіть у складних композиціях або динамічних сценах, де загальний силует або обличчя можуть бути менш помітними.

Більше того, такі деталі нерідко несуть додаткове семантичне навантаження: вони можуть функціонувати як візуальні маркери минулого досвіду героя, його культурного походження, соціального статусу, професії чи психологічного стану.

Таким чином, деталізація образу виконує не лише естетичну функцію, але й слугує наративним інструментом, що допомагає глибше розкрити характер персонажа й зробити його більш переконливим у контексті загальної історії. В ілюстрації такі елементи можуть навіть брати на себе функцію «візуального діалогу» з глядачем, коли інформація про героя подається не прямо, а через натяки у дизайні.

2.5. Особливості ілюстрування сучасної дитячої літератури

Упродовж останніх десятиліть ілюстрування дитячої літератури зазнало помітної еволюції, що помітно позначилося на формуванні читацького досвіду. Зростання ролі сучасної книжкової ілюстрації значною мірою трансформувало індустрію дитячої книги, зробивши її не лише засобом передачі знань, а й джерелом естетичного та емоційного залучення.

Як вже було з'ясовано в попередніх темах, ілюстрації в дитячих виданнях виконують низку важливих функцій: вони полегшують сприйняття текстового матеріалу, сприяють кращому розумінню змісту, активізують уяву та підтримують інтерес до читання. Завдяки візуальному супроводу діти мають змогу глибше занурюватися у сюжет, краще орієнтуватися в структурі твору, а також емоційно співпереживати персонажам. Крім того, ілюстрації відіграють важливу роль у мотивації до читання, особливо на ранніх етапах розвитку читацьких навичок.

Попри збереження популярності традиційних технік, таких як акварель та графітний олівець, у сучасній ілюстрації дитячих книг спостерігається активне впровадження цифрових і змішаних медіа, що відкриває нові можливості для творчої експресії. Така трансформація стилістичних підходів сприяє не лише збагаченню візуального компонента дитячої літератури, але й підвищує рівень зацікавленості та емоційного залучення молодшої аудиторії шляхом створення інноваційних, виразних художніх образів [26].

Зі зростанням інтересу до сучасної книжкової ілюстрації одночасно зростають і труднощі, з якими стикаються ілюстратори, прагнучи забезпечити

стабільний дохід у цій професійній сфері.

Однією з ключових проблем є посилення конкуренції: із зростанням кількості фахівців, залучених до сфери ілюстрування, зростає і складність привернення уваги потенційних замовників та видавництв. У цих умовах дедалі важче вирізнитися серед великої кількості професіоналів та здобути визнання. Крім того, для багатьох ілюстраторів характерною є відсутність довготривалих трудових відносин, що змушує їх погоджуватися на короткострокові проєкти або працювати у форматі фрілансу, що, своєю чергою, знижує рівень фінансової стабільності та ускладнює професійне планування [26].

Серед актуальних викликів, що постають перед сучасними ілюстраторами, все ще залишається необхідність відповідати усталеним естетичним нормам. Незважаючи на зростаюче стилістичне та технічне розмаїття у сфері книжкової ілюстрації, зберігається низка очікувань щодо візуального оформлення, які зумовлюють певні обмеження творчої свободи митців. Це, у свою чергу, ускладнює реалізацію індивідуального художнього задуму ілюстраторів, що потенційно може призводити до стагнації творчого процесу та виникнення емоційної фрустрації [26].

Водночас, попри вказані обмеження, якісні результати в галузі ілюстрації залишаються вагомими: прикладом цього можуть слугувати роботи таких ілюстраторів, як Джарвіс та Дабі Зайнаб Файді. Їхня творчість демонструє, що у деяких випадках ілюстрація для дітей не обов'язково має вирізнитися оригінальністю, інколи достатньо високої якості виконання, яка відповідає естетичним запитам та вподобанням цільової вікової категорії.

Виходячи із завдань цієї кваліфікаційної роботи, доцільно здійснити аналіз творчості зазначених авторів з метою виявлення ключових характеристик, притаманних якісній сучасній ілюстрації для дітей дошкільного віку та молодших школярів.

Аналіз варто розпочати з огляду однієї з коротких ілюстрованих оповідей Ідріса Шаха «Говори першим — і програй» (рис. 2.20). Візуальне оформлення цього видання здійснено художницею Дабі Зайнаб Файді, ілюстративний стиль

якої характеризується карикатурністю та елементами мультиплікаційності. Зображені персонажі часто мають гіперболізовані пропорції тіла та виразну міміку, що сприяє посиленню емоційного забарвлення сцен і приверненню уваги до ключових моментів сюжету. Такий художній підхід відповідає специфіці дитячої ілюстрації, яка виконує не лише допоміжну, а й комунікативну функцію, забезпечуючи доступніше та ефективніше сприйняття змісту для аудиторії молодшого віку.

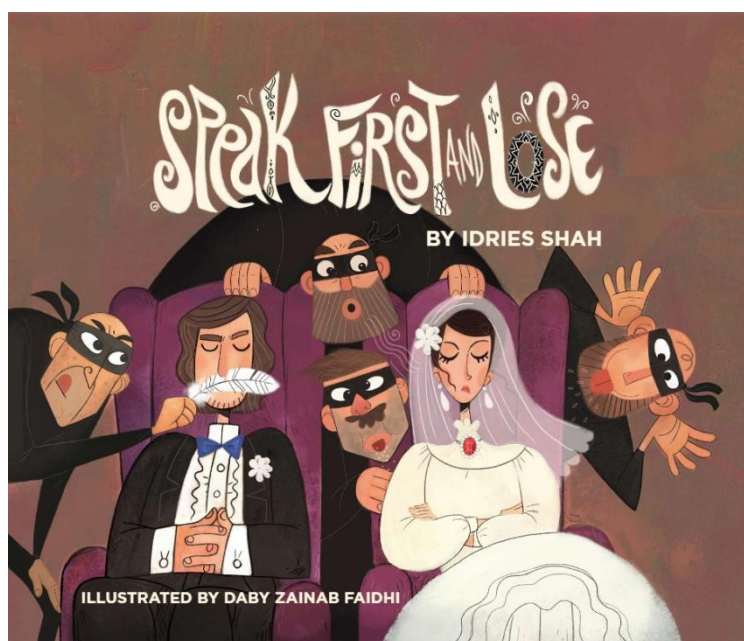

Рис. 2.20. Говори першим — і програй. Автор: Ідріс Шах, ілюстраторка: Дабі Зайнаб Фаді

Обкладинка видання репрезентує шістьох окремих персонажів. У центрі композиції, на двох кріслах у передньому плані, зображені чоловік і жінка у весільних убраннях, тоді як позаду них розміщено чотирьох чоловіків у чорних костюмах і масках, чий зовнішній вигляд однозначно асоціюється з образами грабіжників. На відміну від нейтрально-незадоволених виразів обличчя подружжя, міміка грабіжників відзначається широким емоційним діапазоном. Крім того, кожен з них зображений у стані активного руху, що, як було зазначено раніше, є характерною ознакою ілюстрацій у дитячій літературі.

Така динаміка є сюжетно виправданою, оскільки оповідь описує конфлікт між нареченими, який призводить до їх пограбування спритними злочинцями через взаємну впертість і неухважність [9]. Ілюстраторка інтерпретує фігури грабіжників у жартівливому ключі: при збереженні простоти та узагальненості в дизайні, обличчя персонажів мають індивідуальні риси, що надає кожному з них характерності та впізнаваності.

Подружня пара, зображена на кріслах, виконана з більшою деталізацією: чоловік представлений у чорному костюмі, білій сорочці з рюшами та блакитній краватці, тоді як жінка одягнена у пишну білу сукню з фатою, доповнену деталями, такими як сережки, дорогоцінне каміння та біла декоративна квітка. Такий рівень опрацювання зовнішнього вигляду дозволяє відокремити цих персонажів від решти, що, у свою чергу, свідчить про їх статус головних героїв у сюжетній лінії даної історії.

Аналізуючи ілюстрацію на обкладинці, можна виокремити низку дизайнерських елементів, застосованих під час її створення. Контури персонажів промальовані чіткими чорними лініями, що підкреслює їхню форму, тоді як силуети сформовані за допомогою геометричних фігур — зокрема, масивне тіло грабіжника в центрі композиції відтворене великим кругом, а тендітна постать нареченої має складнішу форму, створену поєднанням плавних обрисів.

Колірна палітра ілюстрації вирізняється стриманістю, переважають приглушені та насичені відтінки, серед яких брудний персиковий, буряковий, бежевий, чорний та білий. Значущим дизайнерським прийомом є контраст, що виникає завдяки темним, масивним формам грабіжників, які утворюють фон для головних героїв.

Простір навколо центральних фігур створює вільну зону, що забезпечує гармонійне розміщення назви книги у верхній частині композиції. Візуальна текстура, що є важливим елементом дизайну, найяскравіше проявлена на задньому плані. Це досягається за допомогою ефекту мазків фарби, накладених на фон.

Ілюстрація, представлена на обкладинці видання, поєднує у собі сюжетну динаміку, емоційну насиченість і продуманий дизайнерський підхід. Через контраст між статичністю головних героїв у весільних вбраннях і активним рухом жартівливо змальованих грабіжників, ілюстраторка створює виразний конфлікт, що є центральним у сюжеті. Водночас використання чітких контурів і геометричних форм надає персонажам характерної впізнаваності та підкреслює їхню роль у композиції. Стримана, але насичена кольорова палітра разом із контрастом темних і світлих елементів формує збалансований візуальний образ, а текстурний фон з ефектом мазків фарби додає глибини та художньої виразності. Загалом, ця ілюстрація є вдалим прикладом сучасного ілюстративного мистецтва, що поєднує простоту, характерність і сюжетну виразність, відповідаючи водночас жанровим особливостям дитячої літератури.

Наступним твором для аналізу було обрано книгу Патрисії Тот «Вибір сосни», ілюстрації до якої створені Джарвісом (рис. 2.21). Стиль ілюстрування Джарвіса демонструє спільні риси з художньою манерою Дабі Зайнаб Файді: обидва митці тяжіють до використання так званого «плоского малюнка», що вирізняється відсутністю глибокої перспективи та об'ємного моделювання форм.

Рис. 2.21. Вибір сосни. Авторка: Патрисія Тот, ілюстратор: Джарвіс

Характерною особливістю їхньої візуальної мови є також помірна текстуризація, яка, як вже зазначалося в попередніх розділах, надає зображенням автентичного, «ручного» вигляду та сприяє формуванню відчуття тепла й затишку. Проте в «Виборі сосни» особливу увагу привертає загальна атмосфера зображень: незважаючи на зимовий контекст подій у книзі, кольорова палітра не передає відчуття холоду, а формує теплий і затишний настрій. Цей аспект є важливим для визначення атмосфери та вибору стилістичних рішень у процесі створення ілюстрацій відповідних проєктів.

Аналіз ілюстрацій до даної книги дає підстави припускати, що цільова аудиторія видання є молодшою за ту, на яку орієнтовано твір Ідріса Шаха «Говори першим — і програй». Такий висновок формується на основі порівняння художніх рішень, використаних в обох варіантах, зокрема способу зображення персонажів.

У роботах ілюстратора Джарвіса простежується прагнення до спрощення форм, редукції деталізації та певної стилізованої «незграбності» рухів і постав, що наближає зображення до візуальної мови дитячих малюнків. Така художня стратегія, імовірно, має на меті встановлення емоційного контакту з юним читачем, викликаючи в нього почуття затишку, знайомості та безпеки.

Крім того, в ілюстраціях Джарвіса спостерігається значно ширше застосування кольорової палітри у порівнянні з роботами Дабі Зайнаб Файді. Однак, попри велику кількість кольорів, їх тональність залишається помірною: переважають приглушені, пастельні або злегка затемнені відтінки, що дозволяє уникнути візуальної перенасиченості. Це сприяє створенню теплої й спокійної емоційної атмосфери, що є важливою характеристикою ілюстрованих видань, орієнтованих на дітей молодшого віку.

Варто зазначити, що для аналітичного розгляду були свідомо обрані ілюстрації саме такої стилістичної спрямованості, оскільки аналогічний візуальний підхід передбачається застосувати в процесі створення ілюстративного оформлення до книги «Сад чудесних квітів».

Попри те, що жанрове розмаїття сучасної дитячої літератури є надзвичайно широким, проведений аналіз показує, що навіть стилістично споріднені ілюстрації можуть мати низку характерних відмінностей як у рівні деталізації, так і в емоційно-змістовому наповненні. Це, у свою чергу, свідчить про гнучкість та адаптивність сучасної дитячої ілюстрації до різних змістових і вікових контекстів.

Незважаючи на наявність певних обмежень, притаманних ілюструванню літератури для дитячої аудиторії (зокрема уникнення надмірно темних колірних рішень, а також надто складних або абстрактних художніх стилів), ці обмеження не знижують потенціалу творчої реалізації. Навпаки — вони окреслюють загальні рамки, в межах яких ілюстратор має змогу розробляти візуальні рішення, що не лише відповідають естетичним вимогам, але й ефективно комунікують з дитиною-читачем, враховуючи її вікові, психологічні та пізнавальні особливості.

Таким чином, аналіз ілюстрацій до дитячих книжок є дієвим інструментом для дослідження основних принципів сучасного ілюстративного оформлення. Візуальний супровід у таких виданнях має виконувати не лише декоративну функцію. Ілюстрації покликані передавати сюжет, розкривати додаткові деталі та поглиблювати сприйняття текстового матеріалу. Особливої актуальності це набуває у контексті дитячої аудиторії, яка внаслідок обмеженого життєвого досвіду нерідко має труднощі з уявленням описаних подій, явищ або емоцій. Для формування цілісного образу того, про що йдеться в оповіді, діти потребують візуального підтвердження. Вони мають це «побачити», щоб «повірити».

У зв'язку з цим на ілюстратора покладається відповідальність за емпатичне осмислення змісту твору та його візуалізацію з урахуванням особливостей дитячого світосприйняття.

Висновки до розділу 2

Розділ 2 представляє проєктний аналіз особливостей розробки ілюстрації та ключових аспектів її візуального оформлення в сучасній художній літературі.

Здійснено огляд основних технік виконання ілюстрацій, до яких входять традиційна книжкова ілюстрація, графітна ілюстрація, маркерна ілюстрація, акварельна ілюстрація, цифрова ілюстрація «від руки», векторна цифрова ілюстрація, а також ілюстрування за допомогою пера й туші, ілюстрування кольоровими олівцями та ілюстрування акриловими фарбами. Окреслено їхні переваги, художні особливості та сфери застосування. Це заклало основу для розуміння технічного та естетичного різноманіття сучасного ілюстрування.

Виявлено, що вікові категорії цільової аудиторії є визначальним фактором у виборі підходу до ілюстрування літературних видань. Виділено кілька вікових груп — діти віком від трьох до семи років, від чотирьох до шести, від семи до дев'яти; діти середнього шкільного віку (приблизно 8–12 років) та юнаки (13–17 років). Доведено, що особливості візуального сприйняття кожної з них є важливим чинником у виборі стилю ілюстрацій.

Проаналізовано основні стилі ілюстрування, такі як реалістичний, семіреалістичний, лінійний, «мультяшний», стиль традиційного коміксу, флет-арт, стиль аніме, стиль 3D-ілюстрації; проаналізовано їхні візуальні риси, характерні ознаки, а також сфери застосування, як от відеоігри, анімація та літературні видання. Значну увагу приділено впливу ілюстративного стилю на загальне сприйняття видання.

Зосереджено увагу на питаннях дизайну персонажів, зокрема на процесі розробки персонажів у контексті тематики розповіді. Проаналізовано ключові принципи створення персонажа: виразність, впізнаваність, відповідність настрою й стилю видання, а також дотримання композиційних і дизайнерських закономірностей.

Окреслено сучасні тенденції у сфері ілюстрування, зокрема активне використання цифрових інструментів та зростаюче стилістичне розмаїття у

сфері книжкової ілюстрації, що відкривають нові можливості для творчої експресії. Розглянуто елементи оформлення та стильові характеристики, які демонструють сучасний підхід до створення ілюстративного матеріалу, а саме: форма, колір, текстура, естетика та техніка виконання.

Таким чином, сформовано цілісне уявлення про ілюстрацію як важливу складову сучасної книжкової продукції, її технічні, стилістичні та емоційно-комунікативні аспекти.

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБКА АВТОРСЬКОЇ КНИГИ «САД ЧУДЕСНИХ КВІТІВ»

3.1. Концепція всесвіту казки «Сад чудесних квітів»

Книга «Сад чудесних квітів» є персональним авторським проєктом, що об'єднує як розробку змістового наповнення — казки про чарівні рослини, які мешкають на окремій планеті у космосі, — так і створення ілюстрацій та загального художнього оформлення видання.

Ідея цього проєкту зародилася під впливом подій сучасної України, що й зумовило головний акцент казки — важливість єдності та боротьби за майбутнє. Хоча сюжет має фентезійну основу й не прямо проєціюється на реальний світ, він містить символічне послання, покликане спонукати юного читача до роздумів про цінності, актуальні як у сучасному, так і в майбутньому українському суспільстві.

Назва казки є прозорою — вона відкрито відображає тематичне спрямування твору й легко запам'ятовується. Композиція тексту лишається простою для сприйняття, однак завдяки ретельно продуманій естетиці створює широкі можливості для візуального розкриття образів — у вигляді деталізованих ілюстрацій, що супроводжують сюжет і поглиблюють занурення читача у чарівну атмосферу казки.

Персонажі та об'єкти є основними елементами ілюстративної композиції, оскільки вони відіграють ключову роль у самому наративі. Процес розробки ілюстрації та дизайну персонажа для неї, як вже зазначалося раніше, передбачає ґрунтовне вивчення вигаданого світу, з якого він походить, умов його існування, сюжетних функцій, а також візуальних характеристик, визначених автором (за наявності таких).

Події казки розгортаються у фантастичному космічному просторі, де розташована унікальна й чарівна планета, населена живими рослинами, квітами та деревами. Цивілізація флори на цій планеті існує в гармонії та взаємоповазі, утворюючи складну екосистему з розвиненими формами міжвидової

комунікації (наприклад, дружба квітів з кущами) та соціальної взаємодії. Однак ця ідилія порушується появою загадкового космічного чудовиська, яке атакує планету, занурюючи її в темряву на тривалий період.

Згідно з подальшим розвитком сюжету, з'ясовується, що частині рослин вдалося уникнути знищення завдяки магічному захисному щиту, який приховав їх від монстра. Проте чудовисько, відчуваючи їхню присутність, невпинно прагнуло віднайти вцілілих. Урешті-решт, йому це вдалося, але рослини виявилися неготовими до прямого протистояння.

Сюжетна лінія включає широку галерею персонажів — представників рослинного світу, кожен з яких має індивідуальні риси характеру та унікальну функцію в оповіді. Особливе місце займає образ містичного хлопчика, що виступає як посередник між світами та допомагає флорі у вирішенні їхніх проблем.

Казка тематично зосереджена на ідеях єдності, дружби та спільної боротьби за майбутнє, акцентуючи увагу на важливості взаємодопомоги, стійкості перед обличчям загроз і цінності життя в усіх його проявах. Всесвіт казки «Сад чудесних квітів» є магічним фентезі-виміром, у якому функціонують містичні та фантастичні елементи, що зумовлює наявність широких можливостей у формуванні візуального образу героїв.

Контекст казки «Сад чудесних квітів» передбачає використання таких складників, як чарівні предмети, оригінальні елементи одягу та нетипові фізичні риси, притаманні фантастичним істотам, що населяють даний світ. Це, своєю чергою, відкриває потенціал для творчої інтерпретації візуального стилю кожного персонажа.

3.2. Дизайн персонажів

Перед дизайнером поставлено завдання створити зовнішній вигляд ключових героїв, серед яких деякі квіти та дерева, хлопчик Лук'ян та чудовисько Скотаді. Індивідуальний аналіз кожного з них дає змогу

сформувати цілісні, візуально обґрунтовані концепти, що органічно поєднують сюжетні характеристики з естетикою фентезійного всесвіту.

На початковому етапі роботи над концептами було здійснено всебічний пошук ідей та форм з метою визначення оптимального художнього напрямку. Серед усіх образів, що перебували на стадії ескізного опрацювання та трансформації, єдиною концепцією, яка збереглася незмінною в усіх варіаціях, стала концепція живих рослин (рис. 3.1).

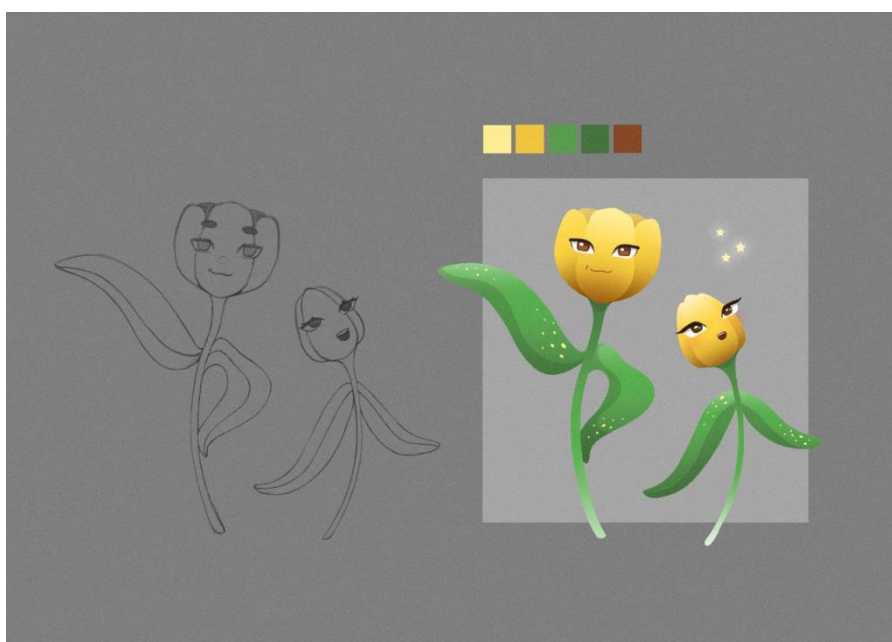

Рис. 3.1. Пошук ідей для образів персонажів до казки «Сад чудесних квітів»

У зв'язку з великою кількістю рослин-персонажів, що фігурують у казковому наративі, для розробки дизайн-шаблону було обрано образи брата й сестри тюльпанів, які вперше з'являються у вступній частині твору. Індивідуальна розробка дизайну для кожного з численних рослинних персонажів вимагала б значних часових і ресурсних витрат. З огляду на те, що ці персонажі належать до другорядних і виконують радше функцію представників загального виду, їхній візуальний образ свідомо спрощено. Такий підхід є доцільним у контексті художнього оформлення твору, орієнтованого на аудиторію дошкільного віку, де надмірна деталізація може

ускладнити сприйняття та не відповідати віковим когнітивним особливостям цільової групи.

У фінальному варіанті дизайну персонажів брата та сестри тюльпанів представлено дві квітки, кожна з яких наділена елементарними засобами міміки та жестикуляції (рис. 3.2). Емоційна виразність досягається за допомогою мінімалістичного зображення обличчя, де ключовими елементами є очі та вуста.

3.2. Дизайн-шаблон для рослинних персонажів — брат і сестра тюльпани

Жестикуляція реалізована через використання листків, які у візуальній мові персонажів функціонують як умовні руки, здатні до рухів, що передають додаткову інформацію про емоційний або комунікативний стан героїв. Такий метод є поширеним прийомом у дитячій ілюстрації, оскільки забезпечує зрозумілу мову тіла без потреби у складному анатомічному опрацюванні.

З урахуванням того, що персонажі є мешканцями іншої, вигаданої планети, до дизайну було додано стилізовані декоративні елементи, зокрема жовті крапки на листках, які надають образам відтінку екзотичності та інопланетності. Варто зазначити, що подібні деталі не завжди потребують контекстуального обґрунтування — у межах дитячої візуальної культури вони

можуть виконувати переважно естетичну функцію, збагачуючи композицію, сприяючи візуальному розмаїттю та формуючи унікальність кожного персонажа в межах загального стилістичного підходу.

Наступним персонажем, що підлягає аналізу в межах художньої концепції казки «Сад чудесних квітів», є хлопчик на ім'я Лук'ян (рис. 3.3). У структурі наративу Лук'ян не виконує функцію центрального героя, проте відіграє важливу роль як позитивний персонаж, який частково впливає на розвиток подій. Його образ супроводжується низкою описових фрагментів, що дозволяють сформувати візуальне уявлення про зовнішність і характер персонажа: «а ось невисокий хлопчина набирає в долоні води»; «слабке світло перебирає його золотаве волосся, коли він схиляється до озера»; «підхопивши свій кришталевий посох, хлопчина швидко підвівся й побрів вузькою стежиною з піску»; «його обличчя було серйозним, а погляд трохи схвильованим».

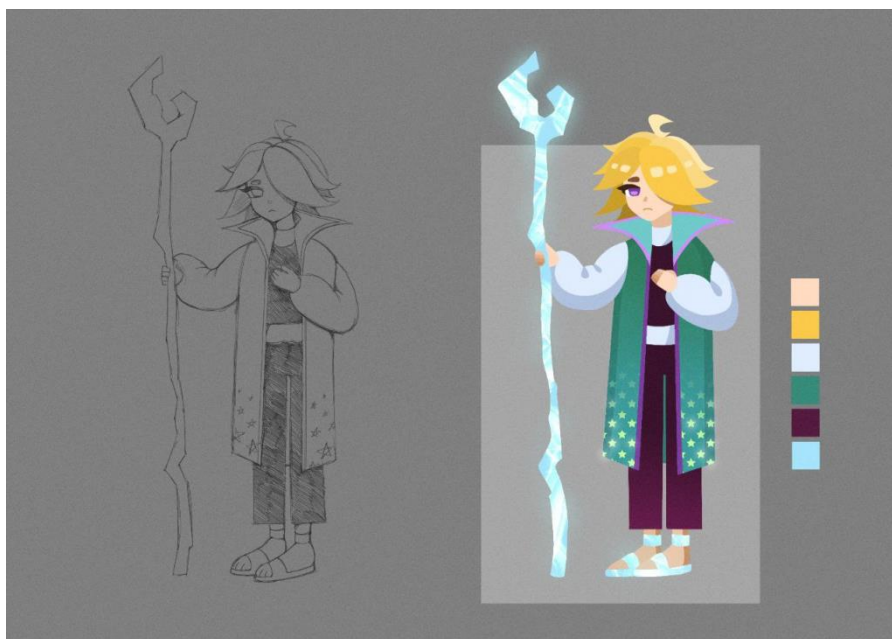

Рис. 3.3. Дизайн персонажа — загадковий хлопчик Лук'ян

Ці описові елементи надають змогу читачеві сформувати чітке уявлення про зовнішній вигляд Лук'яна, підкреслюючи водночас його спокійну, зосереджену натуру та емоційну глибину. З огляду на часту згадку персонажа в тексті, а також на ймовірну функцію рольової моделі для дитячої аудиторії,

детальна візуалізація Лук'яна стає важливою складовою загальної дизайн-системи казки.

Маленькі зірочки на плащі персонажа слугують візуальним маркером, що інформує глядача про космічне походження хлопчика. Кришталевий посох та взуття підсилюють магічну атмосферу образу і виконують роль контекстуальних елементів дизайну, оскільки саме на них було зроблено акцент у сюжеті казки. Додатковим деталізованим елементом є зачіска хлопчика, реалізована відповідно до одного з варіантів ескізу: пасмо волосся, що частково приховує праве око, створює відчуття загадковості персонажа та підкреслює його індивідуальний характер.

Останнім персонажем, дизайн якого було розроблено, став головний антагоніст історії — чудовисько Скотаді (рис. 3.4). Читаючи казку, можна виокремити найважливішу рису монстра: Скотаді уособлює темряву як деструктивну силу у фентезійному світі казки, і його ім'я має символічне походження («Скотаді» означає «темрява»), що підкреслює його семантичну функцію в структурі твору.

Зовнішній опис персонажа акцентує на його загрозливій фізичній формі: масивне чорне тіло, вкрите важким густим хутром, надає йому образу монолітної тіні, а роги, «подібні до гострих ножів», підсилюють відчуття небезпеки та агресії.

Однією з характерних ознак персонажа є його здатність до маскуванню — він «прикидається зіркою» і вільно переміщується серед сузір'їв — на це в дизайні чудовиська натякає зірка на лобі. Скотаді також виконує функцію символічного носія руйнівної енергії: у тексті прямо вказується його здатність до вичерпання життя та ресурсів — істота «впивається пазурами в землю та висмоктує з неї все життя».

У сюжеті казки він характеризується як жорстокий, лякаючий та ненажерливий монстр, що формує відповідний образ у свідомості читача. Водночас ця характеристика породжує певну проблему: персонажі дитячої літератури не повинні бути надто страшними, оскільки це може негативно вплинути на психологічний стан дитини та викликати занепокоєння у батьків.

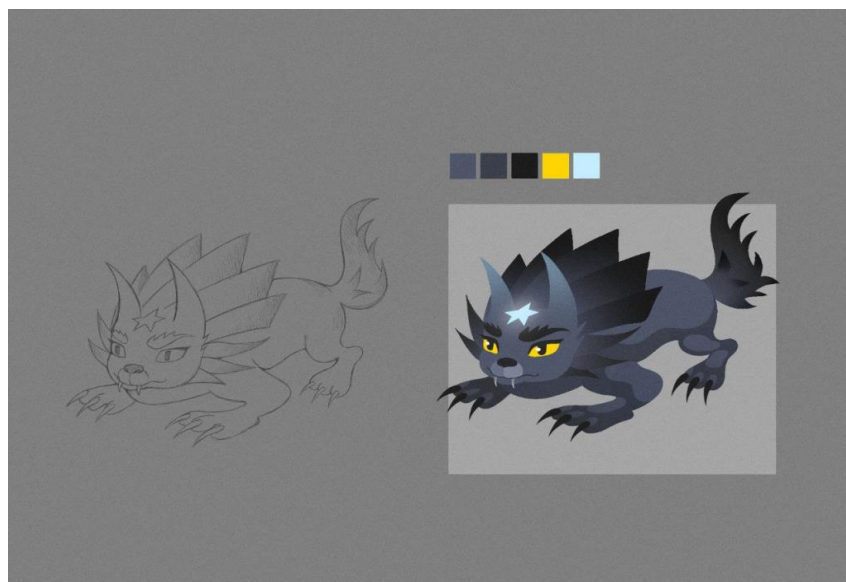

Рис. 3.4. Дизайн персонажа — чудовисько Скотаді

Таким чином, візуальна нарація, тобто репрезентація зовнішніх характеристик персонажа та розвиток сюжетної дії засобами візуалізації, відіграє ключову роль у розкритті багатовимірності його особистості. У цьому контексті дизайнер повинен цілеспрямовано формувати візуальне середовище, здатне цілісно й послідовно передавати суттєві риси як головних дійових осіб (протагоніста та антагоніста), так і другорядних персонажів. Особливо важливим є забезпечення такого рівня візуального опрацювання, за якого жоден з важливих аспектів індивідуальності героїв не залишиться поза увагою глядача.

3.3. Розробка ілюстрацій до казки «Сад чудесних квітів»

Практичне завдання даної кваліфікаційної роботи полягало у створенні ілюстративного матеріалу до авторського видання «Сад чудесних квітів». У процесі реалізації проєкту було розроблено повноцінний візуальний супровід книги, що включає серію з п'яти основних ілюстрацій, художнє оформлення обкладинки, а також низку дрібних декоративних елементів, які слугують для посилення естетичної виразності та цілісності оформлення видання.

Основні ілюстрації були реалізовані у форматі перетікаючих зображень, які охоплюють дві суміжні сторінки розвороту. Такий метод дозволяє досягти

візуальної безперервності композиції, створюючи ефект занурення читача в художній простір книги.

Ілюстративний стиль визначається як семіреалізм з інтеграцією елементів

Рис. 3.5. Перший погляд на чарівний світ казки «Сад чудесних квітів»: фрагмент ілюстрації

Не менш важливою ілюстрацією, фрагмент якої представлено на рис. 3.6, є зображення хлопчика Лук'яна в саду серед квітів. У цій сцені глядач вперше мультяшної стилістики. Така стилістична синергія дозволяє зберегти впізнаваність форм та анатомічну логіку образів, водночас надаючи їм м'якої пластичності та візуальної легкості, характерної для мультяшної естетики.

З технічного погляду, ілюстрації створено засобами цифрової графіки з використанням ефектів олівцевої текстуризації. Це технологічне рішення сприяло досягненню візуального ефекту ручної роботи, пом'якшенню характерної для цифрової графіки жорсткості контурів і створенню більш теплої та привабливої атмосфери зображень.

Першою у серії ілюстрацій є зображення ключових персонажів історії — квітів, кущів і дерев — на їхній рідній планеті. Ця композиція відкриває візуальний ряд видання, оскільки її головною метою є ознайомлення читача з

художнім всесвітом казки «Сад чудесних квітів», а також із загальною естетичною темою видання.

На рисунку 3.5 представлено фрагмент даної ілюстрації, який зображує частину так званого «квіткового народу». Усі персонажі-квіти вирізняються індивідуальними колористичними характеристиками, що формують насичену палітру зображення. Така кольорова різноманітність не лише візуально збагачує композицію, а й сприяє формуванню позитивного емоційного фону, який відповідає загальному настрою відповідної сцени в книзі.

Яскраві та деталізовані зображення привертають особливу увагу дошкільників і учнів початкової школи, стимулюючи їх до активного розглядання, спостереження, запам'ятовування форм, кольорів та окремих візуальних елементів. З огляду на це, під час створення даної ілюстрації особлива увага приділялася зображенню максимальної кількості рослин і їхніх характерних деталей, зокрема міміки та емоцій.

бачить таємничого персонажа, тому було важливо точно передати його зовнішність та емоційний стан відповідно до сюжету.

Щоб створити атмосферу легкої тривожності, але водночас зберегти відчуття світла, в ілюстрації використано світлі, м'які, але не дуже насичені кольори. Така кольорова гама допомагає краще передати настрій сцени та внутрішній стан героя. Важливу роль в даному зображенні відіграє й освітлення — саме воно допомагає передати характерну для сцени атмосферу «моральної тьмності», вигорілості тонів та нестачі світла в квітковому саду. Цей ефект досягається завдяки використанню туману та променів світла, розміщених у негативному просторі композиції.

Так само значущою є ілюстрація з зображенням чудовиська Скотаді (рис. 3.7). Вона помітно контрастує з іншими роботами, адже вся увага зосереджена саме на образі монстра. У композиції домінують темні відтінки синього, фіолетового та, здебільшого, сірого кольору, що підсилює напружену й тривожну атмосферу сцени.

Рис. 3.6. Фрагмент ілюстрації з хлопчиком Лук'яном — позитивно-нейтральним персонажем у казці

Рис. 3.7. Фрагмент ілюстрації з чудовиськом Скотаді — головним антагоністом казки «Сад чудесних квітів»

Звертає на себе увагу й оновлений вигляд персонажа: на відміну від початкового дизайну, де шерсть нагадувала «леза», в цій версії використано м'які, «туманні» переходи чорного, темного фіолетового та синього кольорів.

Така стилістична зміна більше відповідає загальному канону зображення цього образу.

Дана ілюстрація не лише зображує страшне чудовисько, а й демонструє спустошену ним планету. Засохлі рослини, потріскана земля й згасле небо на задньому плані підсилюють враження від побаченого, дозволяючи юним глядачам краще усвідомити масштаби руйнування, яких здатний завдати цей монстр.

Аналіз фрагментів кількох ілюстрацій дає підстави стверджувати, що поєднання стилістичних рішень, обраних авторкою даної кваліфікаційної роботи, відповідає сучасним вимогам до дитячої ілюстрації. Зокрема, це стосується якості виконання, рівня деталізації та стилістичної різноманітності зображень.

3.4. Вибір шрифтів та робота з текстом

Для оформлення основного тексту видання «Сад чудесних квітів» було обрано шрифт Nunito Regular. Він належить до категорії неогротескних шрифтів — стилістичного напрямку шрифтів без засічок (англ. sans serif), до якого також належать Helvetica та Arial [20].

Неогротескні шрифти вирізняються лаконічністю форм, нейтральністю та високим рівнем читабельності (рис. 3.8), що робить їх особливо придатними для використання в дитячих виданнях.

Разом були вони однією великою
родиною, яка жила на цій планеті,
ділячи між собою сонце, воду та
землю, що берегла їхнє коріння. І в
цьому єднанні знаходили вони
щастя — у мирі, дружбі та простих
радошах, що наповнювали їхні дні
світлом.

Рис. 3.8. Застосування шрифту Nunito Regular у книзі «Сад чудесних квітів».

Відсутність засічок у Nunito забезпечує візуальну простоту та полегшує сприйняття тексту молодшими читачами, сприяючи комфортному читанню та зосередженню на змісті [20].

Для оформлення назв частин казки також було використано шрифт Nunito, однак у курсивному стилі (Italic). Такий вибір пояснюється прагненням чіткіше відокремити заголовки розділів від основного тексту, що сприяє покращенню орієнтації читача у структурі видання та підвищує зручність сприйняття інформації.

Ще одним важливим елементом типографічного рішення стало використання шрифту Protest Revolution для нумерації сторінок. Незважаючи на агресивну назву, цей шрифт має доволі легкий і грайливий вигляд у відображенні цифр та чисел. Саме завдяки цим характеристикам його було обрано для нумерації сторінок, адже він вносить динамічність та естетичну привабливість у навігаційні елементи видання, що може зацікавити маленьких читачів, які тільки прагнуть вивчати цифри та числа.

3.5. Компонування тексту та ілюстрацій на сторінках книги «Сад чудесних квітів»

Компонуванню тексту в книзі «Сад чудесних квітів» було приділено значну увагу у зв'язку з особливостями «перетікаючи» ілюстрацій, які переходять з однієї сторінки на іншу. Такий візуальний ефект зумовлює необхідність адаптації текстового оформлення для забезпечення гармонійної взаємодії між текстом і зображеннями.

Часто «перетікання» ілюстрації з однієї сторінки на іншу здійснюється із застосуванням градієнта, розмиття країв зображення чи розміщення окремих елементів композиції поза її межами. Проте в цьому випадку було обрано «перетікання» шляхом надання краям ілюстрації гнучких форм. Цю межу додатково підкреслено тіньовим ефектом, що ніби акцентує на розділенні між текстовою, наративною частиною та зображуваними подіями.

Зокрема, одним із застосованих прийомів є використання невеликого фрагмента тексту, який виконує функцію підпису до ілюстрації, підкреслюючи її домінантність у композиції сторінки (рис. 3.9).

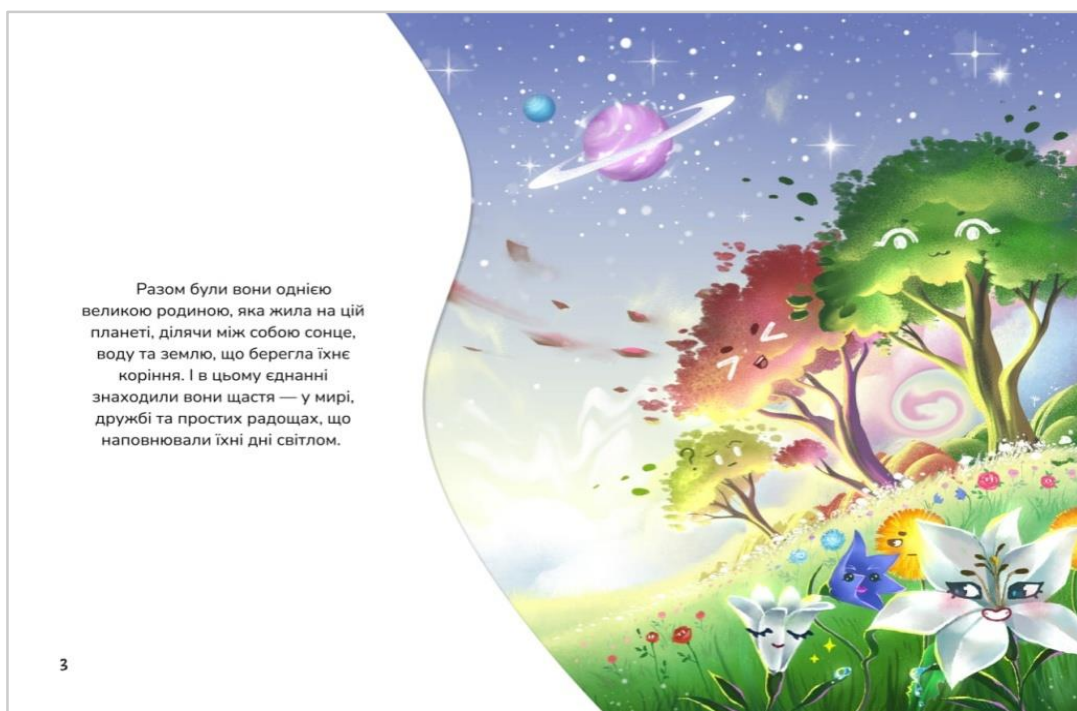

Рис. 3.9. Використання невеликого фрагменту тексту в поєднанні з «перетікаючою» ілюстрацією.

Інша ситуація виникає, коли ілюстрація перекриває частину простору, призначеного для розміщення тексту. У такому випадку текстове оформлення потребує індивідуального форматування для забезпечення візуального обтікання ілюстрації. Застосування цього методу має естетичний характер; воно також дозволяє здійснювати вирівнювання тексту як по лівому (рис. 3.10), так і по правому краю (рис. 3.11), що сприяє створенню збалансованої та гармонійної композиції сторінки.

Також у книзі «Сад чудесних квітів» було застосовано й рівномірне вирівнювання тексту, що є особливо актуальним при розміщенні невеликих зображень, декоративних елементів та графічних знаків (рис. 3.12).

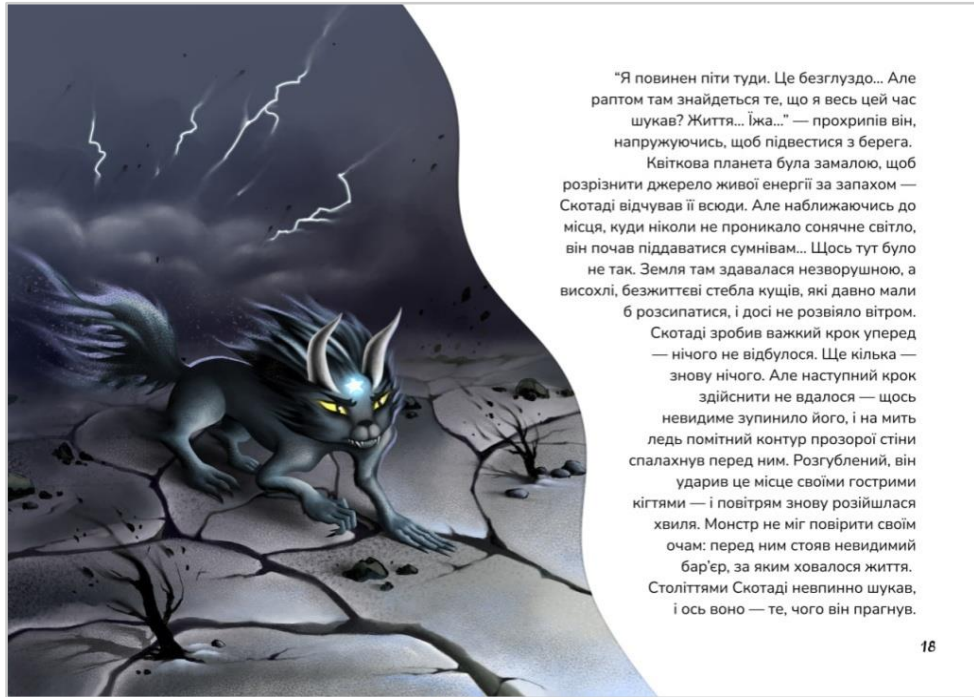

Рис. 3.10. «Перетікання» ілюстрації з вирівнюванням тексту по правому краю.

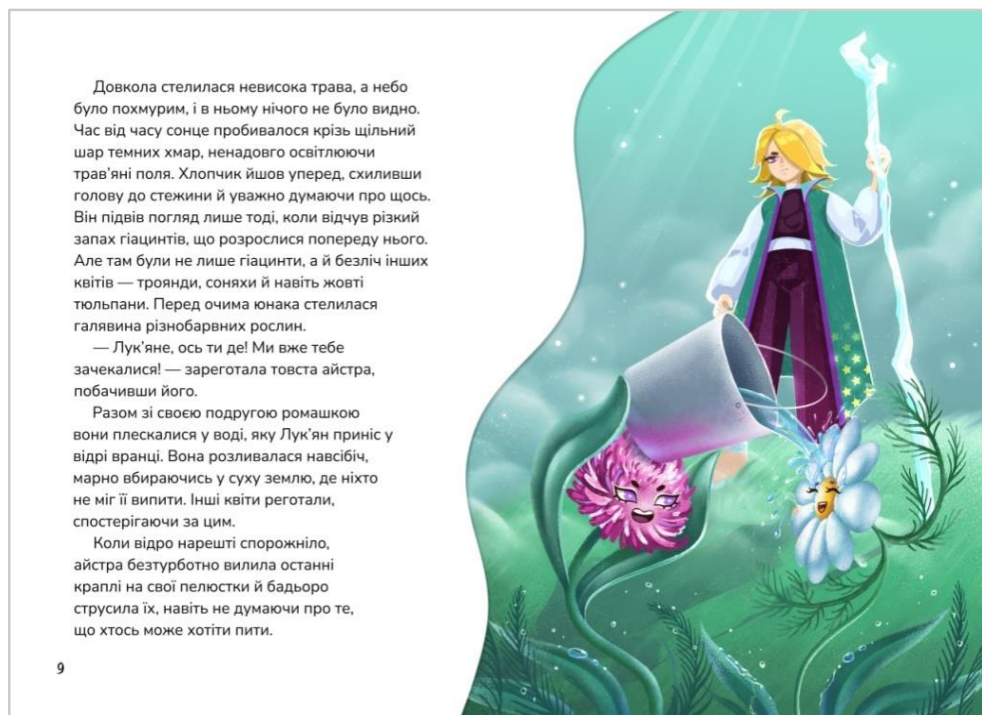

Рис. 3.11. «Перетікання» ілюстрації з вирівнюванням тексту по лівому краю.

Загалом форматування книги «Сад чудесних квітів» можна охарактеризувати зручністю та естетичною привабливістю. Використані

прийоми компонування тексту й ілюстрацій забезпечують гармонійну взаємодію візуальних і текстових елементів, що полегшує сприйняття інформації читачем.

Рис. 3.12. Рівномірне вирівнювання тексту у супроводі невеликої ілюстрації.

Обкладинка книги Султан А. «Сад чудесних квітів» та інші розроблені ілюстративні матеріали представлено в додатку А.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі кваліфікаційної роботи проведено ґрунтовний аналіз сюжетних особливостей та характеристик всесвіту казки «Сад чудесних квітів», що дозволило глибше зрозуміти тематичні й композиційні особливості твору.

Здійснено детальний розбір персонажів, який включав розробку концептів і візуальних дизайнів, які відповідають їхнім характерам і ролям у сюжеті. Цими персонажами стали брат і сестра тюльпани, дизайн яких є «шаблоном» для

зображення інших рослин у казці, загадковий хлопчик Лук'ян та чудовисько-антагоніст Скотаді.

Особливу увагу приділено створенню ілюстративного матеріалу. Розглянуто специфіку трьох ілюстрацій із серії, а саме: першої — «вступної» ілюстрації, на якій зображено квіткову планету та її жителів; ілюстрації із хлопчиком Лук'яном у саду квітів; та ілюстрації з чудовиськом Скотаді, чия присутність на планеті стала руйнівною. Проаналізовано їхні стилістичні та сюжетні особливості, зокрема використання світлих або темних кольорових палітр відповідно до наративного настрою. Також показано, як ці ілюстрації взаємодіють із текстом для підсилення художнього ефекту — завдяки візуальним маркерам (промені світла, туман, сухі рослини), що відображають специфіку конкретної сцени та світу казки загалом.

Розглянуто вибір і застосування шрифтів, таких як Nunito Regular, Nunito Italic і Protest Revolution, які були адаптовані для забезпечення читабельності й естетичності в оформленні книги.

Проаналізовано особливості форматування тексту у взаємодії з ілюстраціями, зокрема використання різних способів компоновання та вирівнювання: розміщення ілюстрацій із метою зробити їх візуальними домінантами на сторінці, вирівнювання тексту по лівому та правому краях, а також оформлення окремих фрагментів тексту як супровід до зображень.

Завдяки послідовному виконанню кожного з етапів, описаних у цьому розділі, а саме: аналізу сюжетних особливостей історії, дизайну персонажів казки, розробці деталізованих ілюстрацій, форматуванню тексту та загальному оформленню всіх компонентів, було створено комплексне ілюстроване видання для дітей «Сад чудесних квітів», яке поєднує високий рівень художнього оформлення з якісною обробкою текстового матеріалу.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі здійснено комплексний аналіз історичних, теоретичних та практичних аспектів ілюстрації як важливої складової візуальної культури, що також має особливе значення в контексті дитячої літератури.

У першому розділі розглянуто основні історичні етапи розвитку ілюстрації, зокрема доантичний період, Античність, Середньовіччя, епоху Відродження, XVIII століття та сучасність.

Доведено, що поєднання тексту й зображення значно посилює сприйняття інформації, сприяє її глибшому осмисленню та кращому запам'ятовуванню. Такий синтез виконує не лише художню, а й освітню, виховну і комунікативну роль, що особливо актуально для дитячої аудиторії.

Другий розділ цієї кваліфікаційної роботи присвячений сучасним аспектам створення ілюстрацій у художній літературі. У ньому проведено проєктний аналіз видів і технік книжкової ілюстрації, їх стилевих особливостей; впливу вікової категорії читачів на розробку ілюстрацій; а також процесу створення персонажів для ілюстративного оформлення як у літературних виданнях, так і в відеоіграх та анімації.

Здійснено огляд основних технік ілюстрування, зокрема: традиційної ілюстрації, графітної, акварельної, ілюстрації кольоровими олівцями, маркерами, акрилом, цифрової ілюстрації від руки та векторної цифрової ілюстрації. Це дозволило виявити їхні переваги, художні особливості та сфери застосування, що є важливою основою для розуміння технічного й естетичного різноманіття сучасної ілюстрації.

Виконано аналіз вікових особливостей цільової аудиторії, що визначає вибір стилю й техніки виконання ілюстрацій для різних вікових груп — від раннього дитинства до підліткового віку. Виявлено, що стилістичні рішення, характерні для конкретного вікового сегменту, значною мірою впливають на ефективність сприйняття ілюстративного матеріалу.

Досліджено основні стилі ілюстрування, зокрема: реалістичну ілюстрацію, семіреалістичне мистецтво, лінійну ілюстрацію, «мультяшну» ілюстрацію, традиційний стиль коміксу, флет-арт, аніме та 3D-ілюстрації — їхні візуальні характеристики та загальний вплив на сприйняття інформації.

Проаналізовано закономірності у розробці дизайну персонажів, де розглянуто ключові принципи створення виразних, впізнаваних образів, які відповідають настрою та стилю видання, а також враховують композиційні й дизайнерські рішення.

Розкрито сучасні тенденції у сфері книжкової ілюстрації, зокрема активне використання цифрових технологій та зростаючу стилістичну різноманітність, що відкриває нові горизонти для творчого самовираження. Окрему увагу приділено елементам оформлення й стильовим особливостям, таким як форма, колір, текстура, естетика й техніка виконання, які відображають сучасні підходи до створення ілюстративного супроводу та дизайну книжкових видань.

У третьому розділі було здійснено практичне застосування теоретичних напрацювань у процесі створення ілюстрованого видання.

Виконано детальний сюжетний аналіз та характеристику всесвіту казки «Сад чудесних квітів», що дозволило виявити її тематичні та композиційні особливості. Проведено комплексний розбір персонажів, зокрема: брата й сестри Тюльпанів, чий дизайн слугує «шаблоном» для візуалізації інших рослин у казковій історії; загадкового хлопчика Лук'яна; а також чудовиська-антагоніста Скотаді. Розроблено візуальні дизайни цих персонажів, які відповідають їхнім сюжетним образам і характерам.

Здійснено формування та розробку ілюстративного ряду до казки «Сад чудесних квітів»: охарактеризовано специфіку окремих візуальних образів, обґрунтовано їхню стилістику та сюжетне наповнення, а також проаналізовано механізми їхнього впливу в контексті взаємодії з текстовим матеріалом.

Важливим етапом стала робота з вибором і адаптацією шрифтів, що забезпечують оптимальну читабельність і естетичність оформлення. Завершальний та ключовий етап — форматування тексту у взаємодії з

ілюстраціями — спрямований на досягнення композиційної збалансованості сторінок книги «Сад чудесних квітів», яка стала повноцінним продуктом даної кваліфікаційної роботи.

Таким чином, проведені дослідження й аналіз підтверджують, що ілюстрація є багатогранним і незамінним інструментом розвитку дитячої літератури, що забезпечує не лише естетичне задоволення, а й суттєво впливає на пізнавальні, емоційні й комунікативні процеси молодого читача. Комплексний підхід до розробки ілюстрації, врахування технічних, стилістичних, вікових та сюжетних особливостей сприяють формуванню високоякісного художнього продукту, який відповідає сучасним стандартам книжкового оформлення і задовольняє потреби цільової аудиторії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Al Hinaai S. N. What is the Importance and Impact of Illustrations in Children's Books? An investigation into children's responses to illustrations. *Arab Journal for Scientific Publishing (AJSP)*. 2021, P. 92-118. URL: https://www.ajsp.net/research/What_is_the_Importance_and_Impact_of_Illustrations_in_Children%5C%27s_Books.pdf (дата звернення: 10.05.2025).
2. Anderson K., Bancroft T., Bills M., Bishop R., Chamba, Cordova R., Loish, Loopydave, Rodgon, Sandoval G., Tulp W. The character designer, 21D Sweden AB, 2019. URL: <https://www.studocu.com/en-au/document/the-university-of-adelaide/arts-internship/pdfcoffee-drawing/79638265> (дата звернення 20.04.2025).
3. Arora C., Warsi S. Color psychology: Understanding the influence of colors on human perception and behaviour. *Alochana Journal*. 2024, 13 (10), P. 402-416. URL: <https://alochana.org/wp-content/uploads/45-AJ3014.pdf> (дата звернення: 10.05.2025).
4. Bishop R., Boo S., Cruz M. R., Gadea L. Fundamentals of Character Design. 3dtotal Publishing, 2020. 288 p.
5. Dabner D., Stewart S., Zempol E. Graphic Design School, Hoboken: John Wiley & Sons Inc., 2014. 208 p.
6. Doyle S., Grove J., Sherman W. History of Illustration. New York: Bloomsbury Publishing Inc, 2019. 592 p.
7. Hladikova H. Children's Book Illustrations: Visual Language of Picture Books. *CRIS: Bulletin of the Centre for Research and Interdisciplinary Study*. 2014 (1), P. 19-31. URL: <http://archive.sciendo.com/CRIS/cris.2014.2014.issue-1/cris-2014-0002/cris-2014-0002.pdf> (дата звернення: 10.05.2025).
8. Newman E. J., Schwarz N. Misinformed by images: How images influence perceptions of truth and what can be done about it. *Elsevier Ltd*. 2024 (56), P.

- 1-6. URL: <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2023.101778> (дата звернення: 10.05.2025).
9. Shah I., Faidhi Z. *Speak First and Lose*. ISF Publishing, 2018. 40 p.
10. White G. *Children's Books and Their Illustrators*, FQ Books, 2010. 64 p.
11. Братусь І. В., Война А. О. Функції ілюстрацій у дитячій літературі. Інноваційний розвиток науки нового тисячоліття: *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Ужгород, 2017, С. 32-35. URL: https://www.researchgate.net/publication/338016360_FUNKCII_ILUSTRACII_U_DITACIJ_LITERATURI (дата звернення: 10.05.2025).
12. Кадоркіна Ю. О. Сучасна українська книжкова ілюстрація. Оформлення прози та віршованих збірок. *Young Scientist*. 2018, 12 (64), С. 19-22. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2018-12-64-5>
13. 15 Best Illustration Styles To Explore In 2025. URL: <https://alltimedesign.com/illustration-styles/> (дата звернення: 10.04.2025).
14. Ali A. How to Draw in a Semi-Realistic Art Style, 2024. URL: <https://bingedrawing.com/inspiration/semi-realistic-art-style/> (дата звернення: 10.04.2025)
15. Aparaschivei L. 12 Illustration Styles Every Illustrator Should Know. 2022. URL: <https://www.linearity.io/blog/illustration-styles/> (дата звернення: 11.04.2025).
16. Beinert W. Aldus Manutius. 2024. URL: <https://www.typolexikon.de/manutius-albus/#Fussnote-11112-2-1> (дата звернення: 03.04.2025)
17. Chapbooks of the eighteenth century (1882). URL: <https://publicdomainreview.org/collection/chapbooks-of-the-eighteenth-century-1882/> (дата звернення: 03.04.2025)
18. Durant C. *Advice for Beginners Drawing with Coloured Pencils*. 2021. URL: <https://www.artsupplies.co.uk/blog/advice-for-beginners-drawing-with-coloured-pencils/> (дата звернення: 07.04.2025)

19. Gatekeeper Press. Book Illustration Styles and Techniques. 2021. URL: <https://www.ingramspark.com/blog/book-illustration-styles> (дата звернення: 07.04.2025)
20. Hua S. How to Use Nunito: A Simple Sans Serif with a Friendly Flare. 2022. URL: <https://typogram.co/font-discovery/how-to-use-nunito-font> (дата звернення: 15.05.2025).
21. Illustrating for Different Age Groups: A Guide for Children's Book Artists. URL: <https://bigredillustration.com/articles/illustrating-for-different-age-groups-a-guide-for-childrens-book-artists/> (дата звернення: 10.04.2025)
22. Isaac R. The History of Book Illustration. 2018. URL: <https://secretlibraryleeds.net/2018/09/21/the-history-of-book-illustration/> (дата звернення: 02.04.2025).
23. Kosik C. Children's Book Illustrators in the Golden Age of Illustration. 2018. URL: <https://www.illustrationhistory.org/essays/childrens-book-illustrators-in-the-golden-age-of-illustration> (дата звернення: 06.04.2025).
24. Kramer J. 3D-Illustration. 2023. URL: <https://illustratoren-hamburg.de/3d-illustration/> (дата звернення: 11.04.2025)
25. Levanier J. How To Design A Character: The Ultimate Guide To Character Design. 2021. URL: <https://99designs.com/blog/art-illustration/character-design/> (дата звернення: 20.04.2025)
26. Makartichan K. The Rise Of Modern Book Illustration And Its Impact On The Children's Book Industry. URL: <https://www.usillustrations.com/blog/the-rise-of-modern-book-illustration-and-its-impact-on-the-childrens-book-industry> (дата звернення: 20.04.2025)
27. Markovic P. A Journey Through the Evolution of Illustrations in Books: From Ancient Scrolls to Modern Masterpieces. 2024. URL: <https://www.smashedgrid.com/2024/04/02/a-journey-through-the-evolution-of-illustrations-in-books/> (дата звернення: 02.04.2025)

28. Melling E. 10 Principles of Character Illustration. 2019. URL: <https://yesimadesigner.com/10-principles-of-character-illustration/> (дата звернення: 20.04.2025)
29. Norman Rockwell Museum. Early 18th Century. URL: <https://www.illustrationhistory.org/history/time-periods/early-18th-century> (дата звернення: 03.04.2025)
30. Norman Rockwell Museum. Renaissance. URL: <https://www.illustrationhistory.org/history/time-periods/renaissance> (дата звернення: 03.04.2025)
31. Norman Rockwell Museum. The Decade 1910-1920. URL: <https://www.illustrationhistory.org/history/time-periods/the-decade-1910-1920> (дата звернення: 04.04.2025)
32. Origin and history of illustration. URL: <https://www.etymonline.com/word/illustration> (дата звернення: 02.04.2025)
33. Palmetto Publishing. Different Types of Book Illustrations. 2021. URL: <https://www.palmettopublishing.com/blog/design-illustration/different-types-of-book-illustrations> (дата звернення: 07.04.2025)
34. Popovic D. Beginner's Guide to Top 10 Illustration Styles. 2024. URL: <https://www.manypixels.co/blog/illustrations/styles> (дата звернення: 10.04.2025)
35. Ryan. Illustration Styles — The Definitive Guide. 2023. URL: <https://www.21-draw.com/illustration-styles/> (дата звернення: 10.04.2024)
36. Shanmugam S. All You Need to Know About Flat Style Illustration. 2022. URL: <https://graphically.io/blog/all-you-need-to-know-about-flat-style-illustration/> (дата звернення: 22.04.2024)
37. Taylor J. What is a Book of the Dead? 2010. URL: <https://www.britishmuseum.org/blog/what-book-dead> (дата звернення: 02.04.2025)
38. The Metropolitan Museum of Art. Watercolor. URL: <https://www.metmuseum.org/about-the-met/collection-areas/drawings-and->

- [prints/materials-and-techniques/drawing/watercolor](#) (дата звернення: 08.04.2025)
39. Visual Arts Passage. Principles of Character Design. 2022. URL: <https://www.artstation.com/blogs/visualartspassage/863l/principles-of-character-design> (дата звернення: 20.04.2025)
40. Wall S. What Is Character Design? 2022. URL: <https://www.cgspectrum.com/blog/what-is-character-design> (дата звернення: 20.04.2025)
41. Wills S. L. The Evolution of Children's Book Illustrations: A Journey Through Time. 2024. URL: <https://www.happydesigner.co.uk/the-evolution-of-childrens-book-illustrations-a-journey-through-time/> (дата звернення: 06.04.2025)
42. Woolley K., Sharif M. A. The Psychology of Your Scrolling Addiction. 2022. URL: <https://hbr.org/2022/01/the-psychology-of-your-scrolling-addiction> (дата звернення: 05.04.2025)
43. Бондаренко Д. «Остромирове Євангеліє» – кирилична пам'ятка світової культури XI століття. 2024. URL: <https://museum.lib.kherson.ua/ostromirove-evangelie---kirilichna-pamyatka-svitovoi-kulturi-hi-stolittya.htm> (дата звернення: 02.04.2025)
44. Ковальчук Г. І. Ілюстрація. Українська бібліотечна енциклопедія. 2014. URL: <https://ube.nlu.org.ua/article/%D0%86%D0%BB%D1%8E%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F> (дата звернення: 02.04.2025)
45. Як малювати акварельними маркерами: техніки та поради для початківців з набором FaiArts. 2024. URL: https://faiarts.com.ua/yak-maliuvaty-akvarelnymy-markeramy-tekhniky-ta-porady-dlia-pochatktivtsiv-z-naborom-faiarts/?srsltid=AfmBOopnD7jlUAYFoD7PuzDGKUhuMHf32kQycRHuQP_TncrYTNMz021kk&utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 07.04.2025)

ДОДАТОК А

Ілюстративний матеріал

Рис. А.1. Обкладинка книги Султан А. «Сад чудесних квітів»

Разом були вони однією великою родиною, яка жила на цій планеті, ділячи між собою сонце, воду та землю, що берегла їхнє коріння. І в цьому єднанні знаходили вони щастя — у мирі, дружбі та простих радощах, що наповнювали їхні дні світлом.

3

Рис. А.2. Ілюстрація: Квіткова планета

Довкола стелилася невисока трава, а небо було похмурим, і в ньому нічого не було видно. Час від часу сонце пробивалося крізь щільний шар темних хмар, ненадовго освітлюючи трав'яні поля. Хлопчик йшов уперед, схиливши голову до стежини й уважно думаючи про щось. Він підвів погляд лише тоді, коли відчув різкий запах гіацинтів, що розрослися попереду нього. Але там були не лише гіацинти, а й безліч інших квітів — троянди, соняхи й навіть жовті тюльпани. Перед очима юнака стелилася галявина різнобарвних рослин.

— Лук'яне, ось ти де! Ми вже тебе зачекалися! — зареготала товста айстра, побачивши його.

Разом зі своєю подругою ромашкою вони плескалися у воді, яку Лук'ян приніс у відрі вранці. Вона розливалася навсідіч, марно вбираючись у суху землю, де ніхто не міг її випити. Інші квіти реготали, спостерігаючи за цим.

Коли відро нарешті спорожніло, айстра безтурботно вилила останні краплі на свої пелюстки й бадьоро струсила їх, навіть не думаючи про те, що хтось може хотіти пити.

9

Рис. А.3. Ілюстрація: Хлопчик Лук'ян у саду з квітами

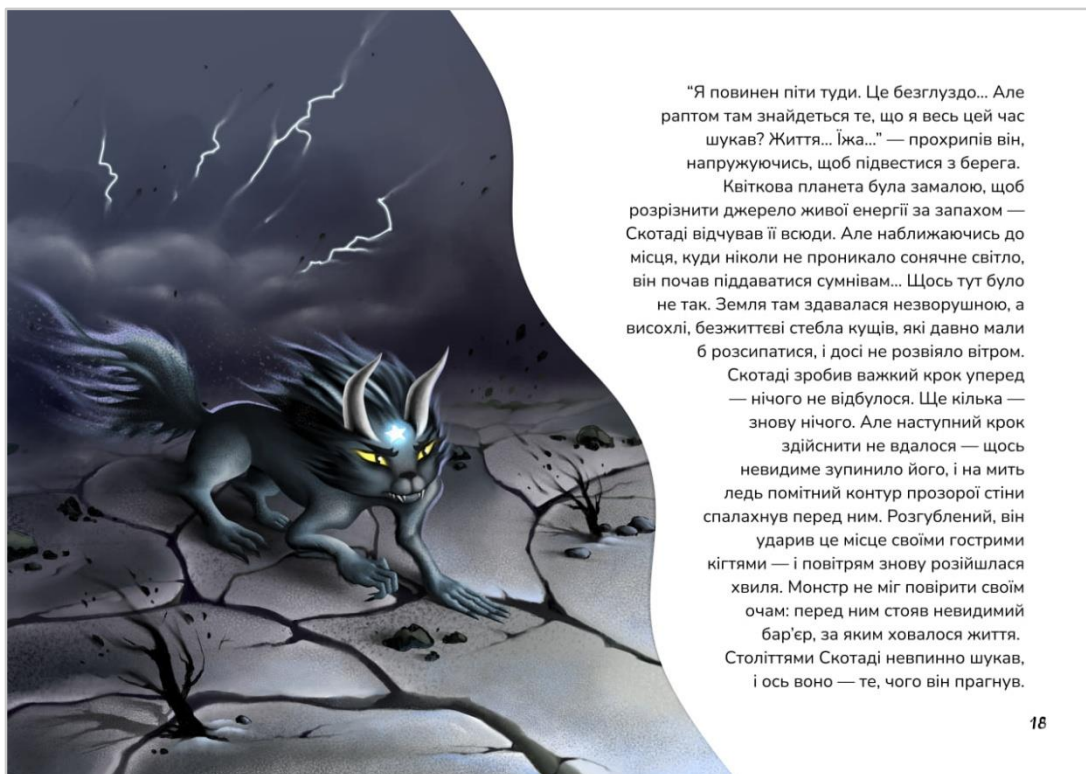

Рис. А.4. Ілюстрація: Чудовисько Скотаді в пошуках жертви

Рис. А.5. Ілюстрація: Хаос у саду

Саме в цей момент, коли щит сяяв яскравіше, ніж будь-коли, за спиною Скотаді з'явився Лук'ян.

— Довго ж ти чекав, еге ж? — майже беземоційно промовив він.

Скотаді здригнувся й різко обернувся.

— Ти! — вигукнув він, у його очах майнула злість, змішана з подивом. — Ти ще хто такий?!

Лук'ян перевів погляд на сад. Його обличчя залишалося непроникним, але на мить на ньому з'явилася ледь помітна усмішка.

— Я був гостем на цій прекрасній планеті так довго... Але настав час летіти далі.

Він підняв свій кришталевий посох, і той засяяв так яскраво, що тінь Скотаді почала розчинятися в просторі.

— Що... Що коїться?! Ні! Ні, ні, ні-і-і-і-і! — хрипло заревів монстр, поступово зникаючи в гарячому сяйві.

— Час і тобі йти, — спокійно промовив хлопчик. — Геть із цієї землі.

Світло, що вирвалося з посоха, розливалось

35

Рис. А.6. Ілюстрація: Битва з монстром

Частина 1

Якось дуже давно, коли на нашій Землі ще не з'явилося людство, існувала одна планета, історія якої була наповнена магією та різноманітними чудесами. Земля там була м'якою та теплою, річки та озера були як кришталі, а вітерець дув приємно та лагідно. Люди там не жили, але то була чудова оселя для квітів. Так-так, вам не почулося: усілякі квіти, як от волошки, латаття, барвінки й багато-багато інших рослин зробили ту планету своєю домівкою. Вони розселилися там широкими полями, наповнюючи землю життям.

Квіти ці були незвичайними — кожна з них мала свою родину, своїх сусідів і друзів.

1

Ось, наприклад, сім'я жовтих тюльпанів милується сузір'ями на нічному небі, а по сусідству з ними пара елегантних лілій занурена в розмову про майбутнє. Самотній нарцис теж не нудьгує — він дуже зайнятий розгляданням себе у дзеркалі озера.

Час від часу всі рослини збиралися разом, щоб напитися роси або погрітися на сонечку. Вони ділилися новинами, кружляли в легких танцях і просто веселилися, насолоджуючись теплом і свіжим вітерцем. У такі моменти планета наповнювалася життям — шелестом пелюсток, ніжним шепотінням листя й м'якими дзвіночками сміху.

Але живучи на квітковій планеті, рослини не раз ставали свідками того, якою небезпечною може бути глибина космосу. Астероїди часто пролітали так близько, що у квітів хололи пелюстки. Кілька разів вони навіть бачили, як небесні тіла руйнували сусідні планети — та, на щастя, там ніхто не жив.

Розуміючи, що навіть на їхній мирній землі не все може бути безтурботним, квіти, дерева та кущі дали собі обіцянку завжди підтримувати одне одного. Вони справді цінували все те, що мали.

2

Рис. А.7. Слоготип книги «Сад чудесних квітів».

Рис. А.8. Дизайн персонажа: Хлопчик Лук'ян.

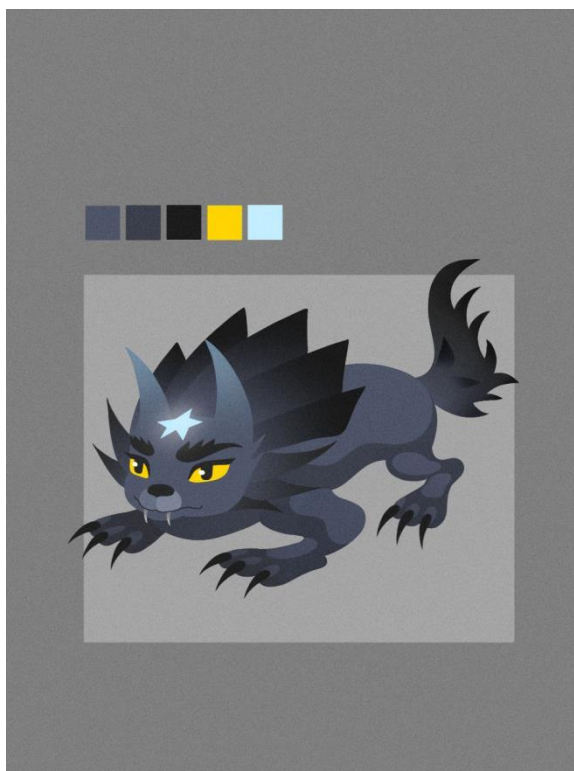

Рис. А.9. Дизайн персонажа: Чудовисько Скотаді.

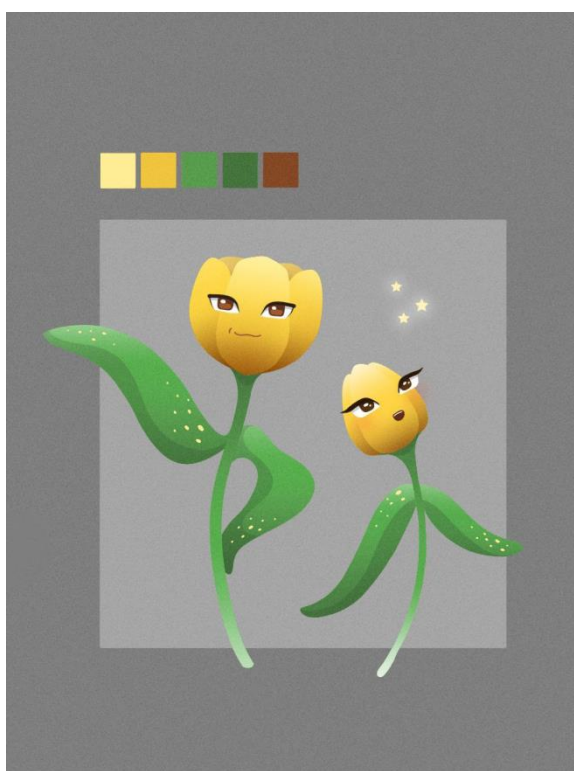
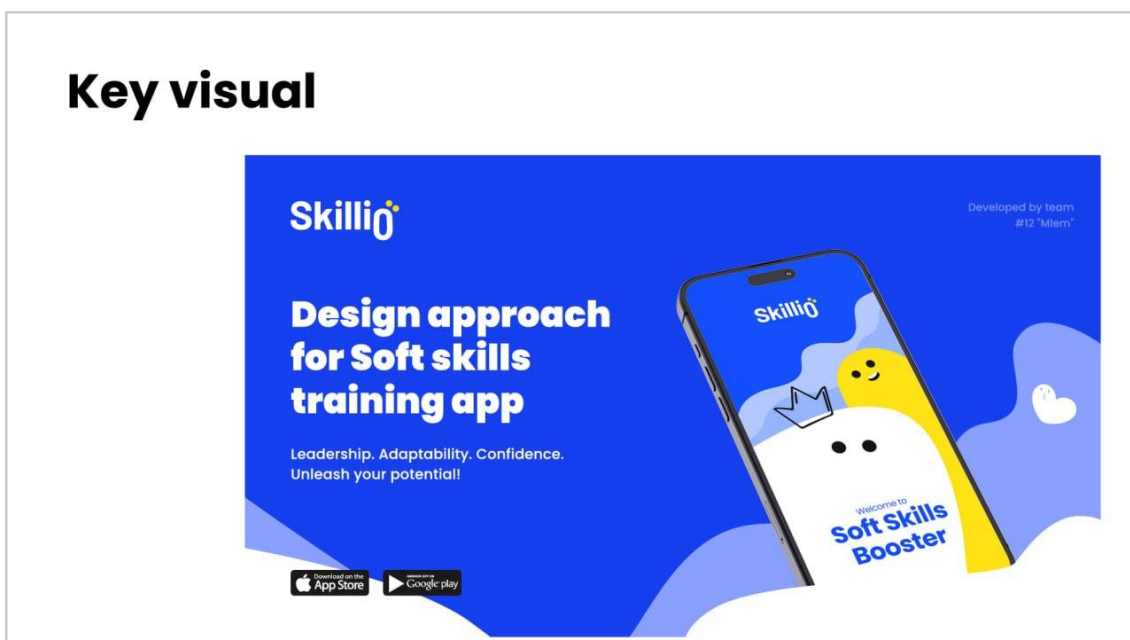

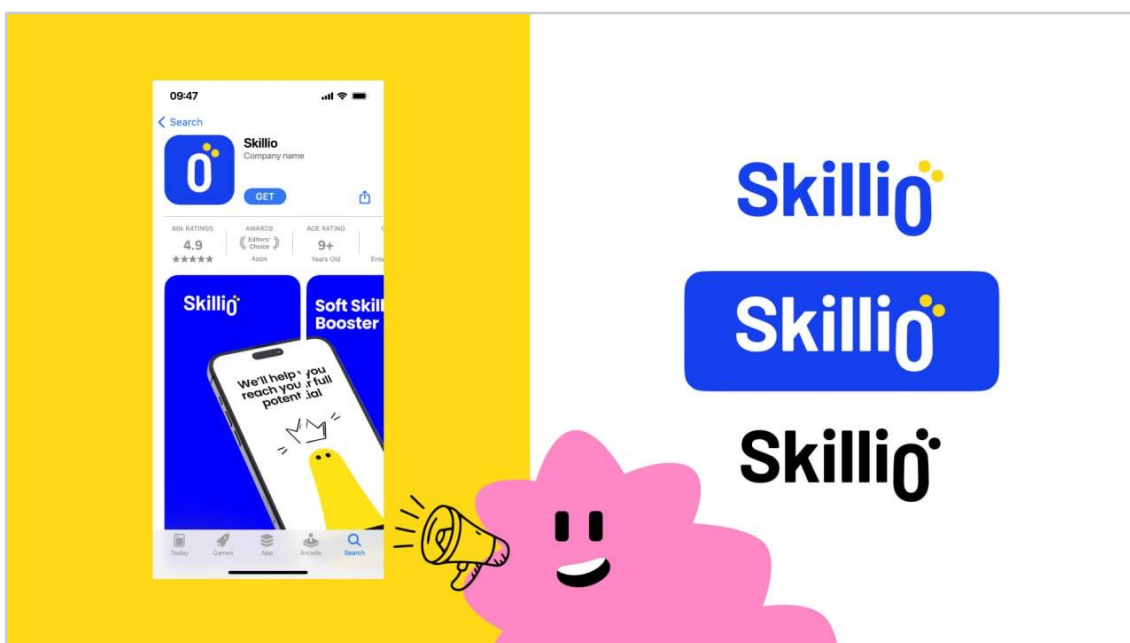
Рис. А.10. Дизайн-шаблон для рослинних персонажів: Брат і сестра тюльпани.

ДОДАТОК Б

Результати апробації роботи

a

б

Рис. Б.1. Командний проект «Skillio: Soft Skills Training App», розроблений під час участі у Genesis Design Hackathon (Київ, 13.04.2024).

а

б

Рис. Б.2. Матеріали, що підтверджують участь у Genesis Design Hackathon (Київ, 13.04.2024).

Рис. Б.3. Сертифікат учасника.